

I Jone

Na Paranga za Lame Tinoni

¹ Pana podapodalaina za tori kolenana tu za na paranga, ko na paranga aza za suvere tavitia na Tamaza, ko na Tamaza za na paranga.

² Pana podapodalaina za na paranga za suvere tavitia na Tamaza.

³ Qari podaka votu lame vei gu tana parangaria doru zakazava za roitidi na Tamaza, ko kepore maka za pa vinapodaka za bike taroiti pa neqi tana paranga.

⁴ Na paranga gu za kolea na toa, ko na toa ani za na kabere tadiria na tinoni.

⁵ Na kabere za tolanga pa rodomo, ba na rodomo zake boka amua za na kabere aza.

⁶ Ego kolenana za maka tinoni za garunia na Tamaza, na izongona aza i Jone.

⁷ Aza za lame maka tinoni ulule ko za uleni za na veveina na kabere, ko pana tana doru tinoni mari vazozoto za gua.

⁸ Ba aza makana za nake kabere, goto za lame gu uleni na veveina na kabere aza.

⁹ Na kabere tu ani za na kabere zozoto za lame pa kasia guguzu, ko za vakabereria doru tinoni.

¹⁰ Aza za lame suvere pa kasia guguzu, ko aza tugu za varoitia na Tamaza ko za roitini na kasia guguzu, ba na kasia guguzu za zake dogoro gilagi-lai aza.

¹¹ Za lame pa nana guguzu makana zozoto aza, ba qarike vatogai ria tugu nana tinoni makana aza.

¹² Ba ria doru qari vakamua aza ko qari vazozotoa na izongona, za vadi na neqi ko mari na koburu tana Tamaza ria.

¹³ Qarike podo pa zona kolena bi pa masa na orungu babi pa roquroqu tana marene ria, goto na Tamaza tu makana za vapodoria.

¹⁴ Ego ko za lame tini tinoni za na paranga, beto ko za suvere varisomanai tadigami ko gami gami dogoria za nana malakapi vavaguana za izongia aza ura aza za na Tuna makamakai na Tamana, za pugelia na variroqu varialona beto na zozoto.

¹⁵ Ko za ululeni i Jone za na veveina aza, ari za velavela votu vei, <<Zana aza qa pojai ara na veveina totonai ari qa gua vei perangaina, <Aza na tinoni mina tuti ligu lameziu ara za lavata jolaniziu ara, ura qa oqoro tu podo ara za tori suverenana tu aza!> qa gua,>> za gua i Jone.

¹⁶ Pa nana tinamaza pugelena aza za gita doru tage somana teku varitakoini ria nana variroqu varialona.

¹⁷ Ura na Vavanau za tavagore vei tu ti Mosese, ba na variroqu varialona beto na zozoto za lame vei ti Jisu Karisito.

¹⁸ Kepore za maka tinoni bi tori batini matana tu mae za na Tamaza, ba na Tuna makamakai gu, aza na Tamaza, aza za togaza tana Tamana, aza za ule vakabere vadigita za na Tamaza.

I Jone Paputaiso za Uleni nana Roiti

¹⁹ Ego ani za na ulule ti Jone totonai qari garunuria ria na tinoni matamata tinoni Jiu pa Jerusalema ria kaki iama beto kaki na butubutu Livai, ko qari lao nanazia aza, <<I ze i ao?>> qari guni.

²⁰ Nari i Jone za ule votuni beto zake dainana pojadi, goto za ule votuni gu, ari za gua vei, <<Ara za nake Karisito,>> za gudi.

²¹ Nari za qari nanazia, <<Ko i zei tu ao? I Elaija?>> qari guni.

<<Dai ara nake aza,>> za gua i Jone.

<<Goto i zei tu? Na tinoni korokorotai ao?>> qari guni.

Nari za oeria i Jone ria, <<Dai,>> za gua.

²² Nari za ari qari guni vei, <<Ko i zei za ao? Mu ule vadigami ko mami mule pojadi ria qari garunu valamegami. I zei qu dogoro veinigo makamu ao?>> qari guni.

²³ Nari ari za gua vei i Jone, <<Ara za Maka mamalaingi ari za kukuku vei pa qega:

<Mu vatanani za na zona tana Bangara!>

Aza vei za korotoni i Aisea na tinoni korokorotai,>> za gua i Jone.

²⁴ Ria tu na Parese qari garunuria ria na tinoni ari

²⁵ ko qari nanazia i Jone, ari qari guni vei, <<Vei nake Karisito, nake i Elaija, beto nake tinoni korokorotai ao, nari za ae za vei ko qu korapa varipaputaiso tu?>> qari guni.

²⁶ Nari za oe laoria i Jone ria, <<Ara za qa paputaisodi na kolo ria na tinoni, ba za korapa gu suverenana pa varikorapaimiu gamu za aza gamuke gilagilai gamu.

²⁷ Aza za korapa tuti ligu lameziu ara, ba ara za qake pada ko mana ruvataria na piko buti tana,>> za gua i Jone.

²⁸ Na roiti ari za qari taroiti pa Betani, pa kale zagere tapo pa pie Jodani, ketakoi za kole vari-paputaiso i Jone.

Na Lami tana Tamaza

²⁹ Ego ko za rane sogā na kota za i Jone za batia i Jisu za korapa rerege lame tana, nari za paranga, <<Dogoro! Nari za na lami* tana Tamaza, aza mina vulaza paledi na sela tana kasia guguzu!

³⁰ Na veveina aza za qa pojai ara tonai ari qa gua vei, <Maka tinoni za korapa tuti ligu lameziu ara za poreveveina jolaniziu ara, ura za tori suverenana tu aza beto za qa pore ara,> qa gua.

³¹ Ara ba perangaina qake gilagilai i zeī aza, ba qa lame varipaputaisoni gu na kolo ara ko mi bola tadiria na tinoni Izireli aza qa gua,>> za gua i Jone.

³² Ko za ululedi i Jone ria za batiria, ari za gua vei, <<Qa batia ara za na Ongu Tabuna za tigorogore vei maka kuru pa noka ko za gore nyumua aza.

³³ Ko perangaina za qake gilagilai tugu ara aza, ba aza tu na Tamaza za garunuziu ko qa vari-paputaisoni na kolo za ari za guniziu vei, <Aza muna batia mina tigorogorea ko mina nyumua na Ongu Tabuna, za aza tugu za varipaputaisoni na Ongu Tabuna,> za guniziu.

³⁴ Ko qa tori bati zozotoa tu ko qa ululeni ara za aza tugu za na Tuna na Tamaza,>> za gua i Jone.

Ria na Sepele Momoe ti Jisu

* **1:29** Na lami za na tuni sipi. Na lami za qari vavavuini ria na iama tadiria na tinoni Izireli ko qari vulazadi na sela tadiria na tinoni Izireli.

³⁵ Ego ko za rane sogā na kota totonai za korapa turu tavitiria kori nana sepele i Jone,

³⁶ ko za batia aza za korapa rerege lao vei ketakoi i Jisu, za paranga i Jone, <<Dogoro! Nari za na lami tana Tamaza!>> za gua.

³⁷ Ego ko tonai qari nongoria ari kori sepele aza vei za parangani aza, nari za qari lao tutiadia i Jisu ari kori.

³⁸ Ego ko totonai za balinga i Jisu ko za batiria qari korapa tutia ari kori aza, za nanazaria, <<Na za za gamu nyaqoa gamu kori?>> za gudi.

Nari ari qari gua vei ari kori, <<Rabi, pae qu suvesuvere ao?>> qari guni. (Na ginuana Rabi za na Tinoni Varivagigalai.)

³⁹ Nari za parangaria i Jisu ari kori, <<Mae, lame tutiziu ko mu batia,>> za gudi.

Ko qari tutia tugu ko qari lao batia za na ruma ketakoi za suvere aza, beto ko za tori made koloko veluvelu tu za totonai, ko qari kole suveredia tana tinganai za bongi za na kota.

⁴⁰ I Aduru, na taina i Saimone Pita, za maka ari kori za nongoria na parangana i Jone perangaina ko za tutia i Jisu.

⁴¹ Ba i Aduru za keni mae tu nyaqoa za na tugana makana, i Saimone, ko ari za guni vei, <<Qokolo, gami gami batia gu za na Mesaea,>> za gua. (Na ginuana na Mesaea za na Karisito.)

⁴² Beto za toka laoni ti Jisu i Saimone. Ko totonai za batia, za ari za guni vei i Jisu aza, <<Ao i Saimone, na tuna i Jone, ba koviria za muna takukuni i Sipasi za na izongomu ao,>> za gua i Jisu. (Na

ginuana nizongo Sipasi† za varitoto vei tugu na ginuana nizongo Pita.)

Za Kukuria i Jisu ari Pilipi Beto i Nataniela

⁴³ Ego ko za rane sogā na kota nari za taloi lao pa Qalili i Jisu, nari za bati gozoria aza i Pilipi ko ari za guni vei, <<Mae, tutiziu!>> za guni.

⁴⁴ I Pilipi za na tinoni Betiseda, aza na guguzu ketakoi qari suvere ari Aduru i Pita.

⁴⁵ I Pilipi za nyaqoa i Nataniela ko za parangia, <<Aza na tinoni i Mosese za kutia na veveina pana Vavanau beto ria na tinoni korokorotai qari kutia na veveina za gami batia gami. Aza i Jisu pa Nazareti, na tuna i Josepa,>> za gua.

⁴⁶ Nari ari za guni vei i Nataniela aza, <<Qokolo, mina boka tugu votu lame vei pa Nazareti za maka zakazava leana?>> za gua.

Nari za paranga i Pilipi, <<Mae, lame tutiziu, ko mu batia,>> za guni.

⁴⁷ Ego ko i Jisu za batia za korapa lamelamenana tana i Nataniela, za ari za paranga vei, <<Dogoro, ani za na tinoni Izireli zozoto, aza zake izongo kolea maka sekeseke!>> za gua.

⁴⁸ Nari za paranga i Nataniela, <<Ae za vei ko qu boka tu gilagilaziu?>> za gua.

Nari za oea i Jisu aza, ari za guni vei, <<Totonai za oqoro lao kukugo i Pilipi, nari za ara qa tori bati momoegoqua tu qu kole nyumumua pa kuta suvege piqi ao,>> za gua.

† **1:42** Na paranga <<Sipasi>> za na paranga Aramaiki beto <<Pita>> za na paranga Qiriki, ko ari kori doru na ginuadi za na <<Patu>>.

⁴⁹ Nari ari za gua vei i Nataniela, <<Rabi, ao tugu za na Tuna na Tamaza, ao za na bangara tadiria na tinoni Izireli!>> za gua.

⁵⁰ Nari za oe i Jisu, ari za guni vei, <<Ae vei, koko vei qa pojanigo gu qa tori bati momoegoqua tu totonai qu kole nyumu pa kuta suvege piqi qa gua ara za qu vazozoto? Pala muna batiria ria na zakazava mari lavata jolani aza qu batia koviria!>> za guni.

⁵¹ Beto za paranga i Jisu, ari za gua vei, <<Zozoto pa zozoto ma poja zozotodigamu ara gamu: pala muna batia za na noka mina tarevanga beto ria na mateana tana Tamaza mari gore zae tana Tuna na Tinoni,>> za gua i Jisu.

2

Na Varielava pa Kena

¹ Ego pana vinaue rane za taroiti za maka tekuteku varielava pa Kena pa Qalili, ko na tinana i Jisu za korapa ketakoi.

² Ko i Jisu beto ko ria nana sepele ba qari somana tasoru valao tugu pa vavolo varielava aza.

³ Totonai za pidili za na buku vaini, nari za paranga laoa i Jisu za na tinana, <<Tuqu, za betodi na vaini ria,>> za gua.

⁴ Nari za paranga i Jisu, <<Ko na zavana taqu beto tamu za vei zara, tinaqu? Ara ba na qua totozo za oqoro kamua,>> za gua.

⁵ Nari za parangaria na tinana ria na nabulu, <<Muna roitini gu gamu aza vei mina garunudigamu aza,>> za gudi.

⁶ Ego na tututi pa vatarazae tadiria na tinoni Jiu za koledia za pa kalena na vavalioso, ko na juki vatanana na vei aza za koledia ketakoi za ka vonomo bogu patu lavata vutuvutugu tarini kolo, padana pa varikorapaina vitungavulu lima ko maka gogoto manoga lita maka.

⁷ Ko za paranga laoria i Jisu ria na nabulu, <<Mu vapugeledi na pie galegale za na bogu jagi zara,>> za gua. Nari qari vapugele jutudi na pie tugu ria za na bogu ria.

⁸ Beto za garunuria i Jisu ria, <<Ego koviria mu tinuria kaki kolo, ko mu pogoza laoni tana tinoni za kopuni na vavolo,>> za gua.

Nari qari pogoza laoni tugu aza vei za pojadi i Jisu.

⁹ Ko za buku podekia na tinoni kopu vavolo za na kolo za tapeluku vaini nari za valingilingini, ba zake gilagilai pae za koko lame vei za na vaini aza. (Ba ria na nabulu qari tinua na kolo ko qari gilagilaidia za.) Ko za kukua za na tinoni za varielava,

¹⁰ ko ari za guni vei, <<Qokolo, ria doru tinoni za na vaini leana jola mae tu za qari iia momoea, beto totonai qari tori dori buku tu ria na tinoni za beto qari iai za na vaini nake loka leana. Ba ao za qu kopu vakolea ko koviria tu qu vavotua za na vaini leana jola,>> za guni.

¹¹ Ani za na roiti vinagilagila momoe za roitini i Jisu pa Kena pa Qalili, ko ketakoi za vatadogoroni aza za nana neqi, ko ria nana sepele qari vazozotoa aza.

¹² Ego pa liguna aza za qari goredia pa Kepaniami ari Jisu, na tinana, ria na taina marene beto ko

ria nana sepele, ko qari doru suvesuveredia mae tu ka viza rane ketakoi ria.

I Jisu za Aduria ria qari Vavai pa Kakabarena na Zelepade

(Matiu 21.12-13; Maka 11.15-17; Luke 19.45-46)

¹³ Ego za tori tata tugu za na totozo vavolo Alokata tadiria na Jiu, ko za taloi zae pa Jerusalema i Jisu.

¹⁴ Totonai za kamu aza ketakoi, za rerege lao pa kakabarena na zelepade, nari za batiria ria na tinoni qari korapa vavaidi na bulumakau, na sipi, na kuru, beto ko ria na tinoni sogasoga poata qari korapa nyumu roitini na dia roiti.

¹⁵ Nari za roitini aza maka gazoro variiriruna, ko za adu votuvotudi pa kakabarena zelepade za doru manugu, na sipi, na bulumakau. Beto za upele valotu enga paledi ria na tevolo tadiria qari sogasoga poata, ko za ipaporodi doru kota za na dia poata.

¹⁶ Beto ari za gudi vei ria qari vavaidi na kuru, <<Mu pogozi votu kenidi pa ia pani ria na zakazava ari! Muke roiti veini na ruma make-maketina za na ruma tana Tamaqu!>> za gudi.

¹⁷ Totonai qari batia ria na sepele zara za vei, nari za qari gilagila kamua ria aza vei za pojai na Kutikuti Tabuna, ari za gua vei, <<Tamaza, na qua roquroquna na mua ruma ao za vei na iku vuruvurungu pana taqu,>> za gua.

¹⁸ Ego ko tonai za roiti vei zara i Jisu za qari lao nanazia ria na matamata tinoni Jiu aza, ari qari guni vei, <<Na roiti vinagilagila ae veveina za muna roiti vadigami ao ko gami mami boka

vazozotoa za qu izongia tugu ao za na neqi ko muna boka roiti vei zara?>> qari guni.

¹⁹ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gudi vei, <<Mu jegaria za na zelepade madina ani, beto za na rane vinaue pala mana vaturu sogai ara ani,>> za gudi.

²⁰ Nari za ari qari gua vei ria na matamata tinoni Jiu, <<Qokolo, ko ka madengavulu vonomo aoro tu qari kole roitini ria za na zelepade madina ani! Ba ao muna vaturu sogai pa kue rane gu?>> qari gua.

²¹ Ba na zelepade madina za guni aza za na tinina gu makana.

²² Ko pa liguna za turu mule pa uke aza, nari za qari roquroqu kamua ria na sepele aza za poja veini aza ani. Ko qari vazozotoa ria za na Kutikuti Tabuna beto ko na parangana i Jisu.

I Jisu za Gilagilainana na Bulodi na Tinoni

²³ Ego totonai za korapa suvere pa Jerusalema pa totozo vavolo Alokata i Jisu, nari za kubo tinoni za qari vazozotoa aza tonai qari batiria na roiti vinagilagila za roitidi aza.

²⁴ Ba i Jisu makana zake totoravuzuria ria, ura za tori gilagila betoria nana tu aza ria.

²⁵ Beto ko zake nyaqoa tadiria na tinoni aza za na vavakato vinazozoto veveidi ria na goto tinoni, ura aza makana za tori gilagila valeana betoria nana tu za na roquroqu za kole pa bulodi na tinoni.

3

I Jisu beto i Nikodimasi

¹ Ego kolenana za maka kuta tinoni matamata tadiria na tinoni Jiu, maka ria na Parese, na izongona i Nikodimasi.

² Ko na tinoni ani za lao ti Jisu maka bongi, ko ari za guni vei i Jisu, <<Rabi, gami gilagilagomami gami za ao za maka tinoni varivagigalai na tagarunu lame veimu tana Tamaza ao. Ura kepore za maka tinoni bi boka roitidi za na roiti vinagilagila vevei qu korapa roitidi ao zara vei bike somana tana za na Tamaza,>> za gua.

³ Nari za oea i Jisu aza, ari za guni vei, <<Zozoto pa zozoto ma pojanigo ara ao: kepore za maka tinoni mina boka batia na binangara tana Tamaza, vei minake podo mule* mae tu aza,>> za gua.

⁴ Nari za paranga i Nikodimasi, <<Ae mina vei beto mina boka maka podo mule mutu za na tinoni za tori baragozo tu? Na tinoni lavatana za minake boka lugea na iapana na tinana ko mina podo na vinaori totozo!>> za gua.

⁵ Nari za oea i Jisu aza, <<Zozoto pa zozoto ma pojanigo ara ao: kepore za maka tinoni mina boka luge pa binangara tana Tamaza, vei minake podo kolo beto na Ongongu aza.

⁶ Aza za podo masa za na masa tugu, goto aza za podo Ongongu za na Ongongu tugu.

⁷ Muke gabarani aza qa korapa pojanigo na veveina muna podo mule mae tu za gamu doru qa guni.

* **3:3** Na paranga Qiriki za tapeluku <<soga>> za maka ginoana za <<pa nulu>>, ko na kipa paranga pani za mina boka tapeluku vei <<vei minake podo pa nulu mai aza>>

⁸ Na gava za iru lao vei ketakoi za nyorogua lao vei aza. Qu nongoriamua za na ovangana, ba quke gilagilai pae za koko lame vei beto pae za korapa lao vei aza. Maka moqaza podeke vei tugu aza za na tinoni za podo pana Ongongu,>> za gua i Jisu.

⁹ Nari za nanaza i Nikodimasi, <<Ko ae mina vei mina boka gore votu zana?>> za gua.

¹⁰ Nari za oea i Jisu aza, ari za guni vei, <<Beko ao tu za na tinoni varivagigalai tadiria pa Izireli, ba quke gilagilai tu ari?

¹¹ Zozoto pa zozoto ma pojanigo ara ao: gami za gami paranga votudi ria vei gami gilagilaria, beto gami ulule votudi ria vei gami bati zozotoria, ba kepore maka gamu bi vazozotoria ria na mami ulule.

¹² Vei mana vavakato vadigamu ara ria na zakazava gu qari gore votu pa kasia guguzu ba munake vazozoto za gamu, nari za vei mana vavakato vadigamu ara ria na zakazava qari gore votu pa noka za totonai za pala munake izongo vazozoto podeke za gamu.

¹³ Kepore za maka tinoni bi tori zae mae tu pa noka, ba kolenana za aza za gore lagere vei pa noka, na Tuna na Tinoni.

¹⁴ Za varitoto vei tugu pa qega za alaka vaiolo zaeni i Mosese pa nulu za na dole pa uqu kolu, nari za mina taovulu vaiolo zae vei tugu aza za na Tuna na Tinoni,

¹⁵ ko ria doru mari vazozotoa aza za mari tekua na toa jola.

¹⁶ Ura pa zona vei ani za roqueroqua na Tamaza za na kasia guguzu: za valamea aza za na Tuna

makai, ko ria doru mari rangea aza za marike uke manyao goto mari tekua na toa jola.

¹⁷ Ura na Tamaza zake garunu valageria pa kasia guguzu za na tuna ko mi pitua aza za na kasia guguzu zake guni, goto za garunu lagereni ko mi aloa tu aza za na kasia guguzu za gua.

¹⁸ Aza za vazozotoa na Tuna za zake tapitu; goto aza zake vazozotoa na Tuna za tori tapitu tu, ura za tori ke vazozotoa tu aza za na Tuna makai na Tamaza.

¹⁹ Ari za vei za na varituti: za tori lame tu pa kasia guguzu za na kabere, ba ria na tinoni za nake kabere goto na rodomo tu za qari nyoroguani, ura na dia roiti za na seladi.

²⁰ Aza na tinoni za roitidi na roiti ikikeredi za zake tavaraguani za na kabere, ko zake lame pa kabere aza, ura zake nyorogudi aza ria nana roiti ikikeredi bari tauduku votu.

²¹ Ba aza za roitini na zozoto za lame pa kabere, ko qari bola votu ria nana roiti za roitidi aza ura za vatabea na Tamaza aza,>> za gua i Jisu.

I Jisu za Tadogoro Varitoto ti Jone

²² Ego pa liguna aza za i Jisu beto ria nana sepele za qari lao pa ia pa Jiudia, ko ketakoi za suvere tavitiria iapeki totozo kakazana ko za kole paputaiso tinoni.

²³ I Jone ba za paputaiso tinoni tugu pa Aenoni, maka guguzu za tata pa Saleimi, ura za kubo za na pie pa kota ketakoi, ko qari lalao tana ria na tinoni ko za kole paputaisoria aza ria.

²⁴ (Pa totozo aza za qari oqoro vakolea pa ruma varipiuna i Jone.)

²⁵ Ego ko kaki ria na sepele ti Jone za qari variguani tana maka tinoni Jiu za na veveina na loqaloqa vavalioso pa vavanau tadiria na tinoni Jiu.

²⁶ Beto za qari lao ria kaki nana sepele ko ari qari guni vei i Jone, <<Rabi, qu gilagilaimua ao aza na tinoni za somana suvere tavitigo totonai qu suvere pa kale zagere tapo pa pie Jodani, aza na veveina qu kole mae ululeni ao? Dogoro! Koviria za korapa varipaputaiso aza, ko na rave tinoni za qari korapa lalao tana!>> qari gua.

²⁷ Nari za oeria i Jone ria, ari za gudi vei, <<Kepore za maka tinoni mina boka izongia maka zakazava vei minake vani na Tamaza aza.

²⁸ Gamu makamiu za gamu tori nongoria tu ko muna boka ululeni za aza qa pojai ara tonai ari qa gua vei, <Ara za nake Karisito ara, goto qa tagarunu vamomoe lao gu pa moena aza,> qa gua.

²⁹ Na reko mina varielava za nana tugu na marene mina elavaia, nake tana tinoni aza ari kori na baere leana. Goto na baere leana ani za kole turu vainongoro, ko za somana qera totonai za nongoria aza za na mamalaingi lamena na nana tinoni. Ko ara za qa vei gu aza, ko za okoto valeana za na qua qeraqera.

³⁰ Aza za mina iolo zae, goto ara za mana gore peki tugu,>> za gua i Jone.

Aza na Koko Lagere Veina pa Noka

³¹ <<Aza na koko lagere veina pa nulu za ululu joladi doruna. Aza na koko veina pa pezo za tana pezo tugu, beto za kole tugu vavavakatodi na zakazava pa pezo. Goto aza za gore lagere vei pa noka za ululu joladi doruna.

³² Aza za tori batia tu beto za tori nongoria tu za ululeni aza, ba kepore tinoni bi vazozotoa za nana vavakato.

³³ Ba aza za vazozotoa na nana ulule za vaegoia tugu za na Tamaza za na zozoto.

³⁴ Aza za garunia na Tamaza za ule votudi na paranga tana Tamaza, ura na Tamaza zake vani kobukobua na Ongongu pugelena aza.

³⁵ Na Tamana za roquroqua za na Tuna ko za tori vakolea tu pa limana aza za doru zakazava.

³⁶ Aza za vazozotoa na Tuna za tekua na toa jola. Aza na tinoni za kilupaleni na Tuna za minake tekua na toa jola, goto za tavapogozoni aza za na vinakilasa tana Tamaza,>> za gua i Jone.

4

I Jisu beto na Reko Sameria

¹ Ego qari nongoroni ria na Parese za i Jisu za teku vazoku sepele beto ko za paputaisoria zoku tinoni joladi ria za paputaisoria i Jone qari gua.

² (Ba i Jisu makana zake varipaputaiso za, goto ria tu na nana sepele za qari vei.)

³ Ko totonai za nongoria i Jisu zara qari paranga vei ria na tinoni, nari za taloi pa Jiudia ko za mule gorenana pa Qalili aza.

⁴ Ko pa nana rerege mule pa Qalili za rovea za mina jola vei tugu pa korapa ia pa Sameria aza za gua.

⁵ Ko pa Sameria za kamu pa maka guguzu lavata na izongona pa Suka, nake zouna pa kobu pezo ti Jekopi za vani i Josepa na tuna.

⁶ Ego na kolena tugu ketakoi za na oqili pie takorina ti Jekopi, ko za pavu taleni na kole rerege

i Jisu ko za nyumu nana tugu pa keketai oqili pie aza. Ko na korapa rane za totonai.

⁷ Maka reko pa Sameria za lame ko mi vutugu pie za gua, nari za paranga lao pana tana i Jisu, <<Bu vaniziu iapeki buku qa gua,>> za gua.

⁸ (Totonai za qari tori taloi keni tu pa guguzu ria nana sepele ko mari keni vaiganigani qari gua.)

⁹ Nari za paranga za na reko Sameria, <<Ao ko na Jiu tu, goto ara na tinoni Sameria tu, ba ae za vei qu korapa tu tepaniziu na pie ara?>> za gua. (Ura pa dia tuti za qarike makarai tekuteku pa maka peleta ganigani babi qarike makarai buku pa maka vutuvutuguni pie ria na Jiu beto na Sameria.)

¹⁰ Nari za oea i Jisu aza, ari za guni vei, <<Vei bu gilagilai ao aza na varivana tana Tamaza beto ko i zeï aza za korapa tepanigo na pie, za bu tori tepani buku tu beto ko aza bi tori vanigo tu na pie varivatoana ao,>> za guni.

¹¹ Nari za paranga za na reko, <<Kepore na mua titinuna ao beto ko na dori kori gorena za na oqili pie ani. Ko pae muna tekuni ao za na pie varivatoana?

¹² Ao quke lavata jolani i Jekopi na tamamami gami, za akae? I Jekopi tu za vadigami na oqili pie ani, ko aza makana beto ria na tuna, na nana papauzu za qari buku beto tugu pa pie zana,>> za guni.

¹³ Nari za oea i Jisu aza, ari za guni vei, <<Aza za bukua na pie za kole pa oqili pie ani za pala mina kidepe sogu aza,

¹⁴ goto aza mina bukua na pie mana vani ara za minake izongo kidepe sogu. Ba na pie mana vani

ara za mina bukabukala vuvugu za pa bulona, ko mina vani na pie za kolea na toa ko mina vani na toa kole jolana,>> za gua i Jisu.

¹⁵ Nari za paranga za na reko, <<Bangara! Vei mu vaniziu tu ropi za na pie aza, ko make kidepe sogā, beto make papavu lamelame vutugu sogā pie pani,>> za gua za na reko.

¹⁶ Nari ari za guni vei i Jisu aza, <<Mu lao, ko mu kukua na marenemu ko mu toka lameni pani,>> za guni.

¹⁷ Nari za paranga za na reko, <<Koi, ara kepore marenequ!>> za gua.

Nari ari za guni vei i Jisu aza, <<Qu zotomua tugu ao tonai kepore marenequ qu gua.

¹⁸ Ura ari ka lima marene mae tu za qu tori nagoria tu ao, ko aza qu korapa nagoa ao koviria za nake marenemu zozoto ao aza. Ko na zozotona gu za qu pojai ao,>> za gua i Jisu.

¹⁹ Nari za paranga za na reko, <<Bangara, koviria tu qa gilagilai ara za maka tinoni korokorotai ao!

²⁰ Ura ria na mami tite pa moa gami za pa kubo tugu ani za qari vatarazaea na Tamaza, ba gamu na tinoni Jiu za gamu paranga za pa Jerusalema tu za na ia tana vatarazaea gita na Tamaza gamu gua,>> za gua za na reko.

²¹ Nari za parangia i Jisu aza, <<Siu, mu vazozotoa ani! Za korapa lame za na totozo totonai nake pa kubo ani babi pa Jerusalema za muna vatarazaeni gamu za na Tamada.

²² Gamu na tinoni Sameria za gamuke gilagila valeania aza gamu vatarazaea; goto gami na tinoni Jiu za gami gilagila valeaniamami aza

gami vatarazaea, ura na inaalo za votu lame vei tadigami tu na tinoni Jiu.

²³ Ba za korapa lame za na totozo ko koviria za tori kamua tu za na totozo aza, tonai ria na tinoni vatarazae zozoto za mari vatarazaea pa ongongu beto pa zozoto za na Tamana. Aza za na vinatarazae zozoto za nyoroguani na tamana.

²⁴ Na Tamaza za na Ongongu ko ria mari vatarazaea aza za mari vatarazaea pa Ongongu beto pa zozoto tu,>> za gua.

²⁵ Nari za paranga za na reko, <<Qa gilagilaiqua ara za pala mina lame za na Mesaea (aza za tagigala na Karisito), ko mina kamu tu aza za mina ule vadigita za doru zakazava,>> za gua.

²⁶ Nari za oe laoa i Jisu aza, <<Ara tugu aza, ara qa korapa parangaigo koviria ani,>> za guni.

²⁷ Pana totozo tugu aza za qari mule kamu ria na nana sepele ko qari gabarani za qari mule batia za korapa paraparangia maka reko aza. Ba kepore maka ria za bi paranga, babi nanaza lao veini ari, <<Koi, na za qu nyoroguani?>> bi guni na reko aza, babi, <<Ae za vei ko qu vavakato tavitia tu na reko zana ao?>> qarike guni tugu i Jisu.

²⁸ Beto za loi vakole pale na reko za na nana bogu pie, ko za mule lao tu pa guguzu, ko za parangaria ria na tinoni,

²⁹ <<Mae, lame! Mu dogoria maka tinoni za pojaniziu doru qua toa qa roitidi ara. Nake ani tugu beka za na Karisito?>> za gua.

³⁰ Ko qari taloi pa guguzu ketakoi ria na tinoni ko qari votu lao ti Jisu.

³¹ Totonai qari oqoro bola lame ria na tinoni rari za qari kole garugarunia ria na sepele i Jisu, <<Rabi, mu tekuteku mae tu,>> qari guni.

³² Ba ari za gudi vei i Jisu ria, <<Ara za kole-nana na qua tekutekuna aza gamuke gilagilai na veveina gamu,>> za gua.

³³ Nari qari podalai varivarinanaza makadi ria na sepele, <<Kaki tinoni beka qari tori pogoza kamu vani tu na tekutekuna aza?>> qari gua.

³⁴ Nari za parangaria i Jisu ria, <<Na qua tekutekuna za ara ma vatabea gu na nyorogua tana aza za garunuziu beto ko ma vaokotia za na roiti tana.

³⁵ Ari gamu paranga vei za gamu, <Ka made popu gu za za kole beto mina kamu na totozo ababu,> gamu gua za gamu. Ba vainongoro ko ma pojadigamu ara: mu vaengaria na matamiu ko mu dogororia ria na inuma! Qari tori matua tu ko qari tori pada taabu tu ria na umuma!

³⁶ Na tinoni za ababu za tatabara beto za pogoza varikamudi ria na vuvua ko mari tekua na toa jola, ko na tinoni za umuma beto aza za ababu za mari makarai qera beto.

³⁷ Za zozoto gu za na paranga ari za gua vei, <Maka tinoni za umuma beto maka goto tinoni tu za ababu,> za gua.

³⁸ Ara qa garunugamu za gamu ko gamu keni abua aza gamuke pavu taleni. Ria kaki tu qari pavu taleni za na roiti, goto gamu za gamu abua na vuana gu na pavu tadiria na goto tinoni,>> za gua i Jisu.

³⁹ Ego ko kubo ria na tinoni Sameria pa guguzu aza za qari vazozotoa i Jisu, tonai qari nongoria

na ulule tana reko aza, ari za gua vei, <<Za poja betoniziu ria doru roiti qa roitidi ara,>> za gua.

⁴⁰ Ko tonai qari lao kamua aza ria na tinoni Sameria, za qari tepa vitivitigi lao tana ko bi suvere iapeki mae tadiria qari gua. Nari za suvere ketakoi kori rane aza.

⁴¹ Ego ko na kubo jola mule ria na tinoni qari vazozoto tonai qari nongoria na paranga ti Jisu.

⁴² Ko qari parangia za na reko, <<Koviria za nake parangamu gu ao za gami vazozotoa, goto koviria gami vazozoto ura gami batia beto gami nongoria makamami za aza tugu zozoto za na inaalo pa kasia guguzu,>> qari gua.

I Jisu za Salania na Tuna Marene Maka Tinoni Matamata Qavuna

⁴³ Ego za jola kori rane beto za taloi ketakoi i Jisu, ko za mule gore pa Qalili.

⁴⁴ (I Jisu makana za tori ululeni tu za na tinoni korokorotai za pa nana guguzu ketakoi za lavata zae gu za zake tatavaragua za gudi.)

⁴⁵ Ko tonai za kamu pa Qalili aza za qari vatoga valeania ria na tinoni ketakoi aza, ura qari tori so-manani tu ria za na vavolo Alokata pa Jerusalema ko qari tori batiadia tu ria ria na zakazava za roitidi aza pa totozo vavolo aza.

⁴⁶ Ego za gabala mule lame pa Kena pa Qalili i Jisu, ketakoi za pelukuni vaini na kolo perangaina. Ko na suverena tugu ketakoi za maka tinoni matamata qavuna, za mo na tuna marene pa Kepaniami.

⁴⁷ Ko za nongoroni na tinoni matamata aza i Jisu za tori taloi tu pa Juidia ko za gore vei tu pa Qalili

qari gua, nari za lao gozoria ko za tepaia ko bi lao salania za na tuna marene pa Kepaniami, ura za tata zozoto mina uke aza za gua.

⁴⁸ Nari ari za guni vei i Jisu aza, <<Gamu za gamu nyorogua izongo batiria mae tu na roiti vinagilagila beto na roiti varivagabaradi beto za bu vazozoto gamu gua,>> za gua.

⁴⁹ Nari za paranga za na tinoni matamata aza, <<Bangara, mu siqarai tuti lame pinokoi za oqoro uke na tuqu,>> za gua.

⁵⁰ Nari za parangia i Jisu aza, <<Mu mule lao, na tumu marene za pala mina toanana gu!>> za guni.

Nari za vazozotoa tugu na tinoni matamata ani za na paranga ti Jisu ko za mule keni nana.

⁵¹ Ko tonai za korapa goregorenana aza za qari gozoria pa zona ria na nana nabulu, ko qari pojani, <<Za tori leana tu za na tumu marene,>> qari guni.

⁵² Nari za nanazaria ria padapada ae totozo za vei za podalai leana aza za gudi, nari ari qari guni vei, <<Pada maka koloko korapa rane pa nyoro za gore na mangini,>> qari guni.

⁵³ Nari za gilagila kamua na tinoni matamata ani za aza tugu za na totozo za poja veini ari i Jisu, <<Na tumu marene za pala mina toanana gu,>> za guni. Ko aza beto ria na nana tatamana doruna za qari vazozotoa i Jisu.

⁵⁴ Ani za na roiti vinagilagila vinaori za roitini i Jisu pa liguna za taloi pa Jiudia ko za gore pa Qalili.

5

I Jisu za Salania Maka Tinoni Qaqaona pa Keke-tai Lolu Pie

¹ Pa liguna na zakazava ari za taroiti za maka vavolo tadiria na tinoni Jiu, ko za zae pa Jerusalema i Jisu.

² Ko za tata pa Atakamana Sipi pa Jerusalema ketakoi za kolenana za maka lolu pie, na izongona za na Betizata pa paranga Aramaiki, ko za kolea ka lima ongonguna aza.

³ Ketakoi za qari kubo ria na varikamu minete tinoni momodi qari kole loka, ria qarike batabata, na qao beto ria za uke kale na kobu tinidi.*

⁵ Ko za kolenana ketakoi za maka tinoni za kole mo ka uengavulu vesu aoro.

⁶ Ko za batia i Jisu za korapa kole ketakoi aza ko za dogoro gilagilai i Jisu na kakazana jola za na totozo za kole mo aza, ko za parangia, <<Ae vei qu nyorogua tasalana tugu ao?>> za guni.

⁷ Nari za oe lao za na tinoni mo aza, <<Bangara, ara za kepore maka tinoni bi tokaniziu, ko bi toka laoniziu pa lolu pie totonai za nyakili na kolo. Totonai qa korapa podepodeke ko ba lao qa gua, nari za kaki goto tinoni tu za qari tori lao momoe tu,>> za gua aza.

⁸ Nari za paranga laoia i Jisu aza, <<Mu turu, mu pogozia na mua lovu ko mu rerege,>> za guni.

* **5:3** Na pikata 3b-4 za kaki paraparanga qari kole pa kaki kutikuti kolekoledi, ari qari gua vei: <<qari kole lokalokani na nyakilina na kolo. 4 Ura kolenana na totozo za na mateana tana Tamaza za za gore lagere, ko za vanyakilia za na kolo aza. Ko na tinoni mo za lao momoe totonai za nyakili na kolo aza za za tasalana za na mo za vaia aza.>>

⁹ Aza tugu za paranga vei aza nari zake oriavo tugu za tasalana nana za na tinoni aza, ko za teku pogozia za na nana lovu beto za rerege keni nana.

Ko na rane Minyere za roiti vei zara i Jisu.

¹⁰ Ko ria na matamata tadiria na tinoni Jiu qari kole paraparanga laolia za na tinoni za koni tasalana ani, ari qari guni vei, <<Na rane Minyere za pa ngenari, ko zake tavamalumu pana Vavanau za ao qu korapa pogoza lovu,>> qari guni.

¹¹ Nari za oe laoria aza ria, <<Ura ara na tinoni tu za salanaziu za ari za garunu veiniziu, <Mu pogozia na mua lovu ko mu rerege!> za guniziu,>> za gudi.

¹² Nari qari nanaza laolia aza, <<I ze! za na tinoni aza za garunigo ko mu pogozia na mua lovu ko mu rerege za gunigo ao?>> qari gua.

¹³ Ba zake dogoro gilagilai na tinoni za tasalana ani i Jisu, ura qari kubo za na varikamu tinoni ketakoi ko i Jisu ba za tori pae keni nana tu pa varikamu tinoni.

¹⁴ Liguligu tu za batia i Jisu pa kakabarena zelepade tu aza, ko ari za guni vei, <<Dogoro! Koviria qu tori leana tu ao! Ko mu nogoto roitidi na toa ikerena keta mu gozoria na tapata lavatana jola,>> za guni.

¹⁵ Ko totonai tu za taloi za na tinoni ani ko za keni ule vadi ria na matamata tadiria na tinoni za i Jisu za salania aza za gudi.

¹⁶ Pa totozo aza za qari podalai roiti komikomitia ria i Jisu, ura za roitidi na roiti vevei ari pa rane Minyere.

¹⁷ Ba za pojadi i Jisu ria, <<Ara na Tamaqu za roiti lao gu doru totozo. Ko ara ba mana roiti vei

tugu aza,>> za gua.

¹⁸ Totonai za paranga vei zara aza za qari tagigiri ria na matamata Jiu, ko qari nyorogua vitivitiigi vaukea i Jisu, ura nake makana gu na rane Minyere za majai aza, goto za pojai tugu vei za na Tamaza za na Tamana makana za gua, ko za vei za maka moqaza podeke muleni makana tana Tamaza aza.

Na Neqi tana Tuna na Tamaza

¹⁹ Nari za oeria i Jisu ria na matamata Jiu, ari za gudi vei, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: na tuna za zake boka roitini maka za makana, goto aza gu vei za batia za roitini na Tamana za roitini za na Tuna.

²⁰ Ura na Tamana za roquroqu vitivitia za na Tuna ko za vadogoroni na Tuna ria doru vei za roitidi makana aza. Beto ko pala mina vabatini mutugu na tamana aza ria na zakazava poreveveidi mina roitidi ko mina joladi ari, ko muna gabara beto za gamu doru.

²¹ Za varitoto vei tugu za vatoa muleria na tamana ria qari tori uke tu ko za vadi na toa, nari za na Tuna ba za vadi tugu na toa ria za nyorogua vadi.

²² Na tamana makana ba zake pitua maka tinoni, goto za tori ia lao vani tu na Tuna za na neqi ko na Tuna za mina tutidi ria na tinoni.

²³ Ko mari valavatia ria doru tinoni za na Tuna, varitoto vei tugu qari valavatia ria za na Tamana. Na tinoni zake valavatia na Tuna za zake valavatia tugu za na Tamana aza za garunia za na Tuna.

²⁴ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza za nongororia na qua paranga beto za

vazozotoa aza za garunuziu ara, za tekua na toa jola ko minake tapitu aza; goto za tori jolani tu aza za na uke ko za tori karo vo lao tu pana toa.

²⁵ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: za korapa lamelamenana za na totozo, ko koviria tugu za na totozo aza, tonai mari nongoria ria na tinoni qari tori uke tu za na mamalaingina na Tuna na Tamaza, ko ria mari nongoria za mari toa.

²⁶ Ura na Tamana makana za na kutana na toa, beto ko za tori vani tu na neqi vei za na Tuna ko na Tuna tugu za na kutana na toa.

²⁷ Beto za vani tugu vei na tuna za na neqi ko na Tuna mina boka tutidi ria na tinoni, ura na Tuna na Tinoni aza.

²⁸ Muke gabarani aza qa pojadigamu ani; ura za korapa lamelamenana za na totozo tonai pala mari nongoria ria qari tori tagolomodi tu za na mamalaingina aza.

²⁹ Ko mari okoto votu ketakoi qari tagolomo ria ko ria qari roiti valeana za pala mari turu mule ko mari tekua na toa jola, goto ria qari roitini na ikerena za mari turu mule ko mari tapitu,>> za gua i Jisu.

Ria Qari Vavakaton i na Veveina i Jisu

³⁰ <<Ara qake boka roitini maka za pa qua neqi makaqu; ba aza gu vei qa nongoria tana tamaqu za qa pitua ko na qua varituti za na tuvizina, ura qake tutia na qua roquroqu makaqu goto na nyorogua tu tana aza za garunuziu za qa tutia.

³¹ Vei ba ulule muleniziu makaqu ara, nari za na qua ulule za bike pada tavazozoto.

³² Ba kolenana za maka za ululeni na veveiqu ara, ko ara qa gilagilaiqua za na ulule veveiqu ara za pojai aza za na zozotona tugu.

³³ Gamu tori garunu laoni tu gamu ti Jone ria kaki tinoni pogoza nongoro ko za tori ululeni tu aza za na zozofo aza.

³⁴ Ara nake vei ko na ulule tana maka tinoni qa teku vazozotoa qa gua za, goto qa pojaria ara ria na zakazava ari ko mu boka taalo gamu qa gua.

³⁵ I Jone za na juke za toa beto za tolanga vakabere, ko gamu gamu qerani mu suvere mae pa iapeki totozo za pa kabere tana.

³⁶ Ba kolenana za na ulule veveiqu ara za poreveveina jolani na ulule ti Jone. Ura ria na roiti za vaniziu na Tamaqu ko qa vaokotoria ara za ria tugu za na roiti qari ululeni na veveiqu ara beto qari uleni za ara za na Tamaqu tu za garunuziu.

³⁷ Ko aza na tamaqu za garunuziu aza za tori uleni tu na veveiqu ara. Gamu gamu oqoro izongo nongoria na mamalaingina beto gamu oqoro batia na tinonina aza,

³⁸ beto ko gamuke teku vakatapia pa miu toa za na nana paranga, ura gamuke vazozotoa gamu aza za garunia na Tamaqu.

³⁹ Gamu tiro vilovilotoria gamu ria na paranga pa Kutikuti Tabuna, ura gamu roquoroqua za ketakoi pala muna batini na toa jola gamu gua, ba ria na paranga qari takuti ketakoi za qari ululeni za na veveiqu gu ara.

⁴⁰ Ba gamu gamu daimiu tu lame za taqu ko bu tekua na toa jola.

⁴¹ Ara za qake korapa nyaqo zona ko bari vatarazaeziu ria na tinoni qa gua.

⁴² Ba qa gilagila voleanagamuqua ara za gamu; qa gilagilaiqua ara za kepore na variroqu lao tana Tamaza bi kole pa miu toa.

⁴³ Ara za qa lame pana neqi tana Tamaqu, ba gamu daimiu vatogaziu ara gamu; goto vei bi kamu tu pa nana neqi makana za maka tinoni, za pala muna vatogai gamu aza.

⁴⁴ Na vatarazae gu tadiria na tinoni za gamu kole nyaqoa gamu ko bu tekua gamu gua, goto gamuke nyaqoa gamu za na vatarazae tana Tamaza makamakaina; ko ae mina vei beto muna boka vazozotoziu ara za vei?

⁴⁵ Keta mu roquroqua za ara pala mana pitugamu pa moena na tamaqu. I Mosese tu aza gamu tori vakoleni tu na miu totoravuzu gamu za aza tugu za pala mina tutidigamu.

⁴⁶ Ura vei bu vazozotoa gamu i Mosese, nari za ara ba bu vazozotoziu tugu, ura aza tugu na veveiqu gu ara za kutia i Mosese.

⁴⁷ Ba gamuke vazozotoria ke za na kutikuti za kutiria aza, ko ae muna vei muna boka vazozotoria gamu ria na paranga taqu za vei!>> za gua i Jisu.

6

*I Jisu za Vatekutekuria ka Lima Vuro Tinoni
(Matiu 14.13-21; Maka 6.30-44; Luke 9.10-17)*

¹ Ego pa liguna za vei zara, za i Jisu za karovo lao pa maka kalena na ovuku pa Qalili, maka izongona qari vakukuni za pa Tiberiasi.

² Ko maka minete tinoni lavata za qari kole tututia aza, ura qari tori batiria tu na roiti vinagilagila za roitidi aza tonai za salanaria ria qari mo.

³ Nari za zagere zae pa kubokubo i Jisu, ko ketakoi za nyumu tavitiriā ria na nana sepele.

⁴ Ego ko za tori tata tu za na totozo vavolo Alokata tadiria na Jiu.

⁵ Ego ko totonai za vaengaria na matana i Jisu ko za batia za na minete tinoni lavata za korapa lame tana, nari za nanaza laolia i Pilipi, <<Pae za tana boka vai ganigani ko tana vatekutekuria ria na tinoni ari?>> za gua.

⁶ (Ba za paranga vei zara aza ko mi podekia gu i Pilipi za gua, goto aza za tori gilagilainana tu aza mina roitini.)

⁷ Nari za oe lao i Pilipi, <<Ura vei mari okoto iapeki gu ria doru ari ba pala mina jolani tu kori gogoto poata siliva* za mina tavaini na ganigani,>> za gua.

⁸ Azae maka ria na nana sepele, i Aduru, na taina i Saimone Pita, za paranga,

⁹ <<Korapa makia nari za maka koburu marene ka lima gana bereti beto kori gana igana, ba pa varikamu tinoni vei ari na za mina vagavoria za ka viza moqamoqaza ganigani vevei zara?>> za gua.

¹⁰ Nari ari za gua vei i Jisu, <<Ego vanyumu betoria ria na tinoni,>> za gua. Na ia kubo buruburuna za ketakoi, ko qari nyumu beto ria doru tinoni, na nguti varikamudi ria na marene za padapada vei lima tina.

¹¹ Beto za tekuria i Jisu za na bereti, ko za paranga leana laodi tana Tamaza beto za iadi na

* **6:7** Maka poata siliva za padana na tabarana maka rane roiti. Ko kori gogoto poata siliva za padana maka aoro tabara

tinoni qari nyumu. Beto za roiti veidi tugu za na igana, ko qari pote beto ria doru.

¹² Pa liguna qari pote beto ria doru, nari za parangaria ria na nana sepele, <<Mu buti varikamu betodi ria na ganigani kole joladi, keta mari taaru vikevikere goboro,>> za gua.

¹³ Ko qari buti teku varikamudi ria na ganigani kole taridi pa lima batu bereti qari teku tariria, ko qari vapugeledi ka manogori topa.

¹⁴ Ko tonai qari batia ria na tinoni za na roiti vinagilagila za roitini i Jisu ani, za qari paranga, <<Ani zozoto tugu za na tinoni korokorotai mina lame pa kasia guguzu qari guni ria,>> qari gua.

¹⁵ Ego ko totonai za gilagilai i Jisu za qari qaqirini ko mari lame teku vabangaria aza qari gua, nari za taloi keni nana mule makana pa kubo aza.

*I Jisu za Rerege pa Vuliti Kolo
(Matiu 14.22-27; Maka 6.45-52)*

¹⁶ Ego totonai za gore na veluvelu, za qari oqa votu gore pa ovuku pa Qalili ria na sepele ti Jisu.

¹⁷ Qari zae pa maka koaka ria, ko qari toka karovo tuvizi lao pa Kepaniami. Ko za rodomo gu za na kota ba i Jisu za oqoro lame kamuria.

¹⁸ Za podalai gu raja lame za na gava lavata ko za nyakili ranebongi za na kolo.

¹⁹ Ko qari tori qelu lao tu pada lima babi vonomo kilomita zouna ria na nana sepele beto qari dogoro vaia i Jisu za korapa rerege lamelame nana pa kolo. Totonai za rerege tata lame aza pa koaka za qari matagutu vitivitigi ria.

²⁰ Nari za parangaria aza, <<Ara gu ani, muke matagutu!>> za gudi.

²¹ Beto za qari malumu surania pa koaka ria aza. Aza tugu za zae pa koaka i Jisu nari za qari paro gu za pa ia ketakoi qari gona toto laolia ria.

Ria na Tinoni qari Nyaqoa i Jisu

²² Ego ko za rane sogu na kota nari za qari gilagilai ria na minete tinoni lavata qari suvere jola pa maka karovona na ovuku pa Qalili za maka moqamoqazana gu za na koaka za titi ketakoi. Beto ko qari batiadia tugu i Jisu ba zake zae tavi-tiria ria na nana sepele tonai qari toka, goto ria na sepele gu makadi za qari zae.

²³ Ba kaki koaka na lame veidi pa guguzu Tiberiasi za qari kamu paro tata pa ia ketakoi za manani na bereti i Jisu beto za iadi na minete tinoni ko qari tekuteku.

²⁴ Ko totonai qari gilagilai ria na minete tinoni za zake suvere ketakoi i Jisu beto ria nana sepele, za qari lao zaeria na koaka ko qari toka karovo lao pa Kepaniami ko qari kole nyaqoa i Jisu.

I Jisu na Bereti Toana

²⁵ Totonai qari lao paro pa maka kale karovona na ovuku pa Qalili ria na tinoni, za qari batia i Jisu ketakoi, ko qari nanazia, <<Rabi, pa viza tu qu kamu pani ao?>> qari guni.

²⁶ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gudi vei, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza vei beto gamu korapa nyaqo tutiniziu ara za nake vei ko gamu gilagilai gamu na ginuadi na qua roiti vinagilagila za, goto ura za teku leagamu gu na bereti ko gamu pote valeana.

²⁷ Nake tekutekuna zake oriavo na ikerena za mu tapatianani gamu, goto na tekutekuna tu aza za kole jola kamua na toa jola. Aza za na tekutekuna mina vadigamu na Tuna na Tinoni, ura na Tamaza Tamana za tori vakolea tu nana vinaego za tana tuna,>> za gua i Jisu.

²⁸ Nari qari nanazia ria i Jisu, <<Na za mami roitini gami, ko mami roitidi ria na roiti tana Tamaza?>> qari gua.

²⁹ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gudi vei, <<Aza na roiti tana Tamaza za nyoroguangamumu ko mu roitini za mu vazozotoa aza za garunia aza za gua,>> za gua i Jisu.

³⁰ Nari ari qari guni vei ria aza, <<Na roiti vinagilagila ae veveina za muna roitini ao tadigami ko gami mami batia, beto za mami vazozotogo ao? Na za za muna roitini ao?

³¹ Ria na nada tite za qari tekua na mana tekutekuna pa qega vei za pojai na Kutikuti Tabuna, ari za gua vei, <Aza za iadi na bereti za lagere vei pa noka ria ko qari tekuteku,> za gua,>> qari gua.

³² Nari ari za gua vei i Jisu, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: nake i Mosese za iadigamu gamu na bereti lagere veina pa noka, goto na tamaqu tu ara za vadigamu za na bereti zozotona za lagere vei pa noka.

³³ Na bereti tana Tamaza za aza tugu na lagere veina pa noka, ko za vani na toa za na kasia guguzu,>> za gua i Jisu.

³⁴ Nari ari qari guni vei i Jisu, <<Bangara, mu vadigami ropi doru totozo za na bereti aza,>> qari gua.

³⁵ Nari ari za gudi vei i Jisu, <<Ara tugu za na bereti toana. Aza mina lame taqu za minake izongo burana beto aza mina vazozotoziu ara za minake izongo kidepe.

³⁶ Ba aza tugu vei qa tori pojadigamu tugu za gamu za gamu tori batiziumiu tugu ara za gamu ba gamuke vazozotoziu tugu.

³⁷ Ria doru za vaniziu na Tamaqu za mari lame tugu taqu, ko ria mari lame taqu za ara manake izongo tupele paledi ara.

³⁸ Ura ara za qa lagere vei pa noka ko manake tutia na qua nyorogua makaqu, goto na nyorogua tu tana aza za garunuziu ara za mana tutia.

³⁹ Ko na nyorogua tana aza za garunuziu za ara manake valumua za maka ria za tori vaniziu tu aza, goto mana vatoa mule betoria pa rane liguligu.

⁴⁰ Ura aza na nyorogua tana Tamaqu za ria doru qari batia na Tuna beto qari vazozotoa aza za mari izongia na toa jola, beto ara mana vatoa muleria pa rane liguligu ria,>> za gua i Jisu.

⁴¹ Nari qari podalai qumiqumini ria na tinoni Jiu aza, ura ari za gua vei, <<Ara za na bereti za lagere vei pa noka,>> za gua.

⁴² Ko ari qari kole paranga vei ria, <<Qokolo, nake i Jisu na tuna i Josepa ani? Zake gua ko tage gilagilarianada ria na tinana na tamana! Ba ae za vei za paranga tu, <Ara na lagere vei qu pa noka,> za gua?>> qari gua ria.

⁴³ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gudi vei, <<Mu nogoto qumiqumi golomo makamiu.

⁴⁴ Kepore za maka tinoni mina boka lame taqu, vei minake toka lameni na tamaqu aza za garunuziu ara. Ko aza mina lame taqu za ara mana vatoa muleria pa rane liguligu aza.

⁴⁵ Ari za gua vei za qari kutia ria na tinoni korokorotai, <Mari tavavanau tana Tamaza ria doru tinoni,> za gua. Aza na tinoni za nongoria beto za vakoinonoa na parangana na Tamaqu za lame taqu.

⁴⁶ Nake vei ko kaki tinoni qari tori batini matadi tu za na Tamaza qake gua za. Goto makana gu aza na lagere veina tana Tamaza za tori batia tu za na Tamana.

⁴⁷ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza za vazozoto za izongia na toa jola.

⁴⁸ Ara za na bereti toana.

⁴⁹ Ria na miu tite za qari tekua tugu na bereti mana pa qega, ba beto qari tori uke tu ria.

⁵⁰ Ba ani tu za na bereti za lagere vei pa noka, ko aza na tinoni mina tekua aza za minake uke.

⁵¹ Ara za na bereti varivatoana na gore lagere veina pa noka. Na tinoni mina tekua za na bereti ani za mina toa kamua na kamua. Ura na bereti ani za na masaqu, ko aza za na toa tana kasia guguzu,>> za gua i Jisu.

⁵² Nari za qari varigua makadi ria na tinoni Jiu, ari qari gua vei, <<Ae mina vei beto mina vaganidigita na tinoni ani za na masana?>> qari gua.

⁵³ Nari ari za gudi vei i Jisu ria, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: vei munake

gania gamu za na masana na Tuna na Tinoni beto vei munake bukua na orunguna aza, za gamu munake izongia za na toa.

⁵⁴ Aza za nyapulua na masagu beto za bukua na orunguqu ara, za izongia aza za na toa jola beto ara mana vaturu muleria pa rane liguligu aza.

⁵⁵ Ura na masagu ara za na ganigani zozotona, na orunguqu ara za na buku zozotona.

⁵⁶ Aza za nyapulua na masagu beto za bukua na orunguqu ara za togaza taqu aza, beto ara qa togaza tana.

⁵⁷ Maka moqaza podeke vei tugu na tamaqu za garunuziu ara za na toana ko ara ba qa tavatoa tugu vei tana, nari za na tinoni za nyapuluziu ara za mina toa tugu aza, ura na toaqu ara.

⁵⁸ Ani aza na bereti za gore lagere vei pa noka; na bereti ani za zake vevei na bereti qari tekua ria na miu tite beto pa liguna qari ukedia. Goto aza mina tekua na bereti ani za mina toa kamua na kamua,>> za gua i Jisu.

⁵⁹ Zara za na paranga za pojaria i Jisu totonai za varivagigalai aza pa ruma varivarikamuna pa Kepaniami.

Na Veveina na Toa Jola

⁶⁰ Ego ko kubodi ria na nana sepele za qari nongoria na paranga za pojai aza za qari paranga, <<Qokolo, za tapata na ponyolona za na varivagigalai ani! I zei mina boka gilagilai na ginuana ani! >> qari gua.

⁶¹ Ba za tori gilagilainana tu i Jisu makana za aza vei qari kole qumiqumini ria na nana sepele,

ko ari za gudi vei, <<Ae za vei, gamu vatapatia tu gamu ani, ko gamu nyorogua taloimiu tu?

⁶² Ae za vei, vei totonai bu batia gamu bi mule zae pa noka za na Tuna na Tinoni ketakoi za suvesuvere mae perangaina, nari ae bu vei?

⁶³ Na Ongonguna gu na Tamaza za varivatoa. Na tinoni makana za zake boka vapodoa maka za. Ria na paranga qa tori paranga laodi tu ara tadigamu za na Ongongu beto na toa.

⁶⁴ Ba kaki gamu za gamuke vazozoto,>> za gudi. (Ura za tori gilagilarianana tu i Jisu pa podalaina zozoto tu ria qarike vazozoto, beto i zei ria za mina gabala kanai aza.)

⁶⁵ Beto za paranga aza, <<Ko za vei za qa tori pojadigamu tugu, kepore za maka tinoni mina boka lame taqu, koi vei tu mina vamalumia na tamaqu,>> za gua.

⁶⁶ Tonai zara za paranga vei aza, nari za na motadi ria na sepele tana za qari gabala muledia ko qarike tuti sogai aza.

⁶⁷ Nari ari za gudi vei i Jisu ari ka manogori sepele, <<Ae vei gamu? Gamu ba muna taloi kenimiu mutugu?>> za gudi.

⁶⁸ Nari za oe lao i Saimone Pita, <<Bangara, ti zei za mami lao gami? Ura ao gu qu izongia za na paranga za kolea na toa jola.

⁶⁹ Beto gami za gami tori vazozoto tu beto gami tori gilagilaia tu za ao gu za na Liosona tana Tamaza,>> za gua.

⁷⁰ Nari za oeria i Jisu, <<Qa tori mijatagamu tu ara za gamu ka manogori, uve? E, ba maka gamu za na bangaradi na tomete,>> za gua.

⁷¹ (I Jiudasi gu, na tuna i Saimone Isikarioti, za guni aza, ura aza tugu za maka ari ka manogori sepele mina gabala kanai i Jisu.)

7

Ria na Taina Qarike Vazozotoa i Jisu

¹ Ego pa liguna za vei zara, za i Jisu za rerege ovikiria na guguzu pa Qalili. Zake nyorogua lekoia aza za pa Jiudia, ura ria na matamata tinoni Jiu za qari kole kuoni ko mari vaukea qari gua.

² Ego za tori tata tu za na totozo vavolo tonai qari suvere pa dia aqao ria na Jiu.

³ Nari ari qari paranga lao vei tana aza ari ka viza taina marene, <<Mu tavaturu tu ao ko mu zae pa Jiudia ko ria na mua sepele mari batiria ria na mua roiti varivagabaradi qu roroitidi!

⁴ Ura na tinoni za nyorogua tagilagila vakabere za kepore maka roiti za roitini pa paena! Ao za qu korapa roitidi ria na zakazava zara, ko mu bola votu tu tana kasia guguzu ko mari gilagilago ao!>> qari gua.

⁵ (Ura makadi gu ria na taina ba qarike vazozotoa aza.)

⁶ Nari za parangaria i Jisu ria, <<Na totozo taqu za oqoro kamu. Goto gamu za doru totozo za na miu totozo gu.

⁷ Gamu za za boka tavaraguadigamu za na kasia guguzu, goto ara tu zake tavaraguaniziu ura qa ululeni za nana roiti za na ikikeredi qa guni.

⁸ Gamu za mu zae tu somana pa vavolo, goto ara za manake zae pa vavolo zana, ura na qua totozo za oqoro kamu,>> za gudi.

⁹ Ko zara za paranga vei aza, beto za suverenana tugu pa Qalili.

I Jisu za Zae Somana pa Vavolo

¹⁰ Ego pa liguna qari tori zae tu pa vavolo ari ka viza taina, nari za aza ba za tuti zae tugu, ba zake rerege vakabekabere pa varikamu tinoni goto za rerege gologolomonana tu.

¹¹ Ego ko ria na tinoni Jiu za qari kole nyaqonyaqa pa vavolo aza, <<Ae aza?>> qari gua.

¹² Qari kole varimanamanaza golomoni ria na tinoni pa varikamu za na veveina i Jisu. Kaki qari paranga, <<Na tinoni leana aza,>> qari gua. Goto kaki za qari paranga, <<Dai, za toka varururaria na tinoni zana,>> qari gua.

¹³ Ba kepore za maka bi paranga votu lodalodakani za na veveina i Jisu, ura qari matagutudi ria na matamata tinoni Jiu.

¹⁴ Ego totonai za tori varikorapai tu za na vavolo nari za zae pa kakabarena zelepade ko za kole varivagigalai i Jisu.

¹⁵ Ko qari kole gabara ria na matamata tinoni Jiu, ko qari paranga, <<Ae za vei ko nake sikuluna, ba za gigalai jola tu za na tinoni zana?>> qari gua.

¹⁶ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gudi vei, <<Aza qa varivagigalaini ara za nake varivagigalai taqu, ba nana tu na Tamaza aza za garunuziu.

¹⁷ Na tinoni za malumu roitini aza za nyoroguani na Tamaza za pala mina gilagilai na veveina na qua varivagigalai. Pala mina dogoro pikatia za vei na koko lame veina tugu tana Tamaza za babi na qua gu makaqu.

¹⁸ Na tinoni za vavakato muleni na veveina makana za korapa gu nyaqoa na valavata muleni makana. Goto aza za nyorogua valavatia aza za garunia aza, za aza za na zozotona beto kepore maka zakazava sekesekena za kole tana.

¹⁹ I Mosese tugu za vadigamu ko na Vavanau, ba kepore maka gamu bi vatabea za na Vavanau. Ae za vei gamu korapa tu nyorogua vaukeziu ara?>> za gua i Jisu.

²⁰ Qari oe lao ria na minete tinoni, <<Qokolo, za vituligo gu na tomete ikikerena ao! I zei za korapa nyorogua vaukego ao?>> qari gua.

²¹ Nari za oe lao i Jisu, ari za gua vei, <<Maka roiti varivagabarana gu za qa roitini ara, nari gamu gabara beto tu za gamu doru.

²² I Mosese za garunugamu ko mari tapobe ria na tumiu marene za gua (ba nake i Mosese za roiti momoeni za, goto ria na miu tite tu qari podalai momoeni), ko gamu poberia gamu pa rane Minyere ria na koburu marene.

²³ Ko vei pa rane Minyere bi tapobe za na tinoni ko vei ko mike tamaja za na Vavanau ti Mosese, nari za ae za vei za gamu tagigiriniziu tu ara tonai qa salana voleania maka tinoni pa rane Minyere?

²⁴ Muke pitua na toa peguruna tana tinoni, goto mu pitua na varituti tuvizina tu,>> za gua i Jisu.

Aza Beka za na Karisito?

²⁵ Nari ari qari kole varivarinanaza vei ria kaki tinoni pa Jerusalema, <<Nake tinoni ani za qari korapa nyorogua vaukea ria na matamata?

²⁶ Ko dogoro! Za korapa paraparanga lodalodaka, ba kepore maka rari vei bi gua lao tana! Palu

qari gilagilaidia ria na matamata za aza tugu beka za na Karisito?

²⁷ Ba totonai mina lame za na Karisito, za kepore maka tinoni mina gilagilai ketakoi na lame veina aza. Goto na tinoni ani za gita taqe tori gilagilai betoanada tugu gita ketakoi na lame veina,>> qari gua.

²⁸ Ego ko totonai za korapa varivagigalai pa kak-abarena zelepade i Jisu, za velavela votu, <<Ae za vei, gamu gilagila voleanaziumiu tugu gamu beto gamu gilagilaimiu ketakoi na lame veiqu ara? Ara za qake lame pa qua neqi makaqu, goto aza tu za garunuziu za na zozoto, ba gamu gamuke izongo gilagilai tu aza.

²⁹ Ara qa gilagilaiqua aza, ura ara za na koko veiqu tana beto ara za aza tugu za garunuziu,>> za gua i Jisu.

³⁰ Nari qari nyorogua aru tamania ria aza, ba kepore maka bi ulini limana aza, ura za oqoro kamua za na totozo tana.

³¹ Ba kubo tinoni pa varikamu tinoni za qari vazozotoa aza, beto ari qari gua vei, <<Totonai mina lame na Karisito, za ae vei pala mina roitidi tugu aza za na zoku roiti vinagilagila joladi vei za roitidi na tinoni ani?>> qari gua.

Ria Qari Tagarunu ko Mari Aru Tamania i Jisu Qari gua

³² Qari nongoro vaia ria na Parese za qari kole varimanamanazani na veveina i Jisu ria na tinoni, ko qari garunuria ria na Parese beto na kuta iama ria na nabulu kopu, ko mari lao aru tamania i Jisu qari gudi.

³³ Nari za ari za gudi vei i Jisu ria, <<Ara za mana suvere iapeki totozo mule tadigamu, beto za pala mana laoqua tana aza za garunuziu.

³⁴ Ko pala muna nyaqoziu ara za gamu ba munake boka batiziu, beto ketakoi mana lao suvere ara za gamu munake boka lao,>> za gua.

³⁵ Ego ko totonai qari nongoria ria na Jiu zara za gua vei aza, za qari variparanga makadi, <<Pae za mina lao za guni aza ko tanake boka batia gita? Mina lao pa kaki guguzu tadiria na tinoni Qiriki ketakoi qari korapa ria kaki tavitida tinoni Jiu ko mina lao varivagigalai tadiria na tinoni Qiriki?

³⁶ Na za ginuana za na paranga tana? Ari za gua vei aza, <Pala muna nyaqoziu ara za gamu, ba munake boka batiziu, beto ketakoi mana lao suvere ara za gamu munake boka lao,> za gua,>> qari gua.

Na Vuvugu za Bukalani na Toa

³⁷ Ego pa rane betobetona na vavolo, aza na rane poreveveina, za turu i Jisu ko za velavela votu, ari za gua vei, <<Aza za kidepe za mi lame taqu ko mi buku!

³⁸ Aza za vazozotozi ara, za pala mina vei tugu za pojai na Kutikuti Tabuna, Pala mina buk-abukala votu pa bulona na tinoni aza za na kolo toana,>> za gua.

³⁹ (Aza za guni i Jisu za na Ongonguna na Tamaza aza ria mari vazozotoa aza za mari tekua. Ba oqoro taiani ria za na Ongongu tabuna pa totozo aza, ura za oqoro turu mule zae pa nana neqi lavatana tana Tamana i Jisu.)

Za Tapikapikata za na Vinazozoto Tadiria na Tinoni

⁴⁰ Ego ko kaki tinoni pa varikamu za tonai qari nongoria za na parangana i Jisu, za qari parangaria, <<Zozoto, aza zozoto tugu za na tinoni korokorotai lavatana za taadono!>> qari gua.

⁴¹ Qari parangaria kaki, <<Ani za na Karisito!>> qari gua.

Goto kaki mule za qari paranga, <<Dai, nake pa Qalili mina votu lame vei za na Karisito!

⁴² Na Kutikuti Tabuna za pojainana tu za na karisito za mina lame pa tutina i Devita ko mina podo pa Betilihema tu, na guguzu ketakoi za suvere i Devita za gua,>> qari gua.

⁴³ Ko pa veveina gu i Jisu, za tapikapikata za na minete tinoni.

⁴⁴ Kaki ria za qari nyorogua aru tamania i Jisu, ba kepore tugu maka ria bi uli laoni limana aza.

Qarike Vazozotoa ria na Tinoni Matamata i Jisu

⁴⁵ Ego ko totonai qari mule kamu ria na nabulu kopu pa zelepade, za qari nanaza ria na kuta iama na Parese, ari qari gua vei, <<Ae za vei ko gamuke toka lameni aza?>> qari gua.

⁴⁶ Nari qari oe lao ria na nabulu kopu, ari qari gua vei, <<Oqoro maka tinoni bi paraparanga vei za paranga vei na tinoni ani,>> qari gua.

⁴⁷ Nari qari parangaria na Parese, <<Ko gamu ba koviria za tori toka vapirugamu tugu aza?

⁴⁸ Ae za vei, gamu tori gilagilaimiu tu gamu za maka matamata babi maka Parese bi tori vazozotoa mae tu aza? Bi mija tu!

⁴⁹ Ria na minete tinoni ari za qarike tavagigalani za na Vavanau, ko pala mari gozoria na

vinakilasa tana Tamaza ke! >> qari gua ria na Parese.

⁵⁰ Nari za i Nikodimasi, maka ria aza za lao ti Jisu maka bongi, za parangaria,

⁵¹ <<Na tutina pa nada Vavanau za gita tageke oqanai pitua za na tinoni totonai za oqoro tanongoro ko bi oqoro tagilagila aza za roitini na tinoni aza,>> za guā.

⁵² Nari qari oea ria aza, ari qari guni vei, <<Ko ae vei, ao ba maka tinoni Qalili tugu ke, uve? Mu tiro vilotia tu na Kutikuti Tabuna ko, beto za muna gilagilai za na tinoni korokorotai za minake votu lame vei pa Qalili,>> qari guni.

Na Reko Barabaratana

⁵³ (Ego ko qari okoto mule kenidia pa dia guguzu ria doru tinoni.

8

¹ Goto i Jisu za laonana tu pa kubo pa Olive.

² Ko tonai za rane volavolaza na kota za mule lao pa kakabarena zelepade aza, ko tonai qari varikamuni ria doru tinoni nari za nyumu ko za varivagigalai lao tadiria aza.

³ Totonai za qari toka kamuni ria qari varivagigalaini na Vavanau beto ria na Parese za maka reko za tapoa tonai za kole barata, ko qari vaturua pa moedi ria doru tinoni.

⁴ Beto qari parangia i Jisu, <<Tinoni varivagigalai, na reko ani za tapoa zozoto tonai za kole barabaratana.

⁵ Ko pa nada Vavanau za vadigita i Mosese za na reko za roiti vei zara za mina tagona vaukeni patu tugu. Ba na za qu gua ao?>> qari guni.

⁶ (Zara qari paranga veini i Jisu, vei ko mari vagonai qari gua, beto vei ko mari jutua gu qari gua.)

Nari za opo ovoro gore pa pezo i Jisu, ko za kole kutikutini na karukarusuna pa pezo.

⁷ Ko tonai qari kole tugu nanazia lalaodia ria, nari za turu vatuvizi ko ari za gudi vei, <<Aza za kepore nana sela gamu za mi gonani na patu momoe za na reko zana,>> za gudi.

⁸ Beto za opo sogu gore pa pezo ko za kole mutugu kutikuti pa pezo.

⁹ Totonai qari nongoria zara za paranga vei aza, za qari okoto taloloi keni makamaka ria doru, podalai tadiria na tinoni momoadi ko mi gore, ko tinganai za taloi vamakai i Jisu, beto ko na reko ba za kole tugu turunana ketakoi.

¹⁰ Beto za turu vatuvizi sogu mule i Jisu, ko ari za guni vei za na reko, <<Siu, ae ria? Ko Kepore maka za pitugo ao?>> za guni.

¹¹ Nari ari za gua vei za na reko, <<Kepore tugu, Bangara,>> za gua.

Nari ari za gua vei i Jisu, <<Ego, leana, ara ba qake pitugo tugu ao. Ko mu taloi kenimua gu, goto munake roiti sogani na sela,>> za gua.)*

I Jisu za na Kaberena na Kasia Guguzu

¹² Ego ko za paranga laoria mule i Jisu ria na Parese, ari za gua vei, <<Ara za na kabere tana kasia guguzu. Aza na tinoni za tutiziu ara za

* **8:11** Zoku kutikuti kolekoledi za zake koleria za na titiro doruna 7.53-8.11. Za dogoro vei na kobu titiro ani za nake kolena pani totonai za koni takuti na buka ti Jone.

mina izongia na kabere za varivatoa beto minake izongo rerege pa rodomo,>> za gua.

¹³ Nari za ari qari gua vei ria na Parese, <<Koi, ko koviria qu korapa gu ululeni veveimu gu makamu gu ao; ko na mua vavakato za nake zozotona,>> qari guni.

¹⁴ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gua vei, <<E, za zozoto tugu qa ulule muleniziu tugu makaqu ara, ba aza qa ululeni ara za zozoto, ura qa gilagilaiqua ketakoi na lame veiqu beto ketakoi mana lao vei ara. Goto gamu za gamuke gilagilai ketakoi qa koko vei beto ketakoi qa korapa lao vei ara.

¹⁵ Gamu za gamu varituti pa zona varitutidi tadiria na tinoni pa pezo gu, goto ara za qake pitua maka tinoni.

¹⁶ Ba vei ba varituti tugu ara nari za zozoto tugu za na qua varituti, ura nake makaqu qa roitini, goto ara za gami kori na Tamaqu tu aza za garunuziu za gami roitini za na varituti.

¹⁷ Ko za tori takuti kolena tu pa miu Vavanau za ari za gua vei, <Totonai mari varitoto za na ulule tadi ari kori tinoni za zozoto tugu za na dia vavakato,> za gua.

¹⁸ Ara za qa ululeni na veveiqu makaqu, beto ko na tamaqu aza za garunuziu ba za ululeni tugu za na veveiqu ara,>> za gua i Jisu.

¹⁹ Nari qari nanaza ria, <<Ae za na tamamu?>> qari guni.

Nari za oeria i Jisu, <<Gamuke gilagilaziu ara za gamu, beto ko na tamaqu ba gamuke gilagilai tugu. Vei bu gilagilaziu ara, nari na tamaqu ba bu gilagilai tugu vei,>> za gua i Jisu.

²⁰ Zara ria na paranga za pojaria i Jisu totonai za kole varivagigalai aza pa kakabarena zelepade, pa ia ketakoi qari vakolekoledi na bokese vavakoleni poata varivana. Ba kepore tugu maka tinoni bi aru tamania ketakoi aza, ura za ogoro kamua za na totozo tana.

Gamu Munake Boka Lao Ketakoi qa Korapa Lao Ara

²¹ Ego ko ari za gudi vei mule i Jisu ria, <<Qa korapa keni ara, ko gamu pala muna nyaqoziu ara, ba gamu za pala muna pogoza ukedi na miu sela. Ketakoi qa korapa lao ara za gamu munake boka lao,>> za gua.

²² Nari qari variparanga makadi ria na tinoni Jiu, <<Mina vauke muleni makana beka za korapa guni aza? Ura ari za gua vei, <Ketakoi qa korapa lao ara za gamu munake boka lao,> za gua,>> qari gua.

²³ Nari za parangaria i Jisu ria, <<Gamu za na koko veimiu pa kauruna, goto ara za na gore lagere veiqu tu pa narena. Gamu za tana kasia guguzu ani, goto ara za nake tana kasia guguzu ani.

²⁴ Ko za vei za qa tori pojadigamu tu ara za pala muna uke tavitiria na miu sela za gamu. Ura vei munake vazozotoa gamu za ara za aza, za pala muna pogoza ukedi na miu sela za gamu,>> za gua.

²⁵ Nari qari nanaza ria, <<I zei ao?>> qari guni. Nari za ari za gudi vei i Jisu, <<Beko qa tori pojadigamu tu pa podalaina zozoto.

²⁶ Kubo ria na zakazava veveimiu gamu mana boka pojadigamu ara beto mana pitudigamu ara.

Ba aza za garunuziu ara za zozoto jola, ko ara za ria gu vei qa nongorodi tana za qa pojani na kasia guguzu,>> za gua i Jisu.

²⁷ (Qarike gilagilai ria za na veveina gu na Tamana za poja veidi i Jisu ria.)

²⁸ Ko ari za gudi vei i Jisu ria, <<Totonai muna ovulu vaiolo zaea za na Tuna na Tinoni, za beto muna gilagilai gamu za ara za aza. Ko totonai muna gilagila valeania gamu za kepore za maka zakazava qa boka roitini ara pa qua neqi makaqu, goto ria gu za vagigalainiziu na tamaqu za qa pojaria.

²⁹ Ko aza za garunuziu ara za somana tavitiziu ara. Zake loi vamakaziu ara, ura ara doru totozo qa roitidi na roiti qari vaqeraia aza,>> za gua.

³⁰ Ria kubo tinoni qari nongoria zara za paranga vei aza za qari vazozotoa aza.

Na Tinoni Taruvatana beto na Pinauzu

³¹ Ego ko za parangaria i Jisu ria na tinoni Jiu qari tori vazozotoa tu, <<Vei muna togazaria gamu ria na qua paranga, nari za na qua sepele zozoto ara za gamu.

³² Ko pala muna gilagilai gamu za na zozoto, beto na zozoto aza za mina ruvatagamu,>> za gua i Jisu.

³³ Qari oea ria aza, <<Na tutina tu i Ebarahami gami, ko oqoro pore maka totozo babi tavapinauzu. Ko ae za vei za pala muna taruvata gamu qu gua tu ao?>> qari gua.

³⁴ Nari za oeria i Jisu ria, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: ria doru qari roitini na sela za na pinauzu tugu tana sela.

³⁵ Na pinauzu za nake suvere togazana pa tata-mana, goto na tuna tu za na suvere togazana ketakoi ko mina kamua na kamua.

³⁶ Ko vei mina ruvatagamu na Tuna za gamu, nari za muna taruvata zozoto tugu za gamu.

³⁷ Qa gilagilaiqua tugu ara za na tutina tugu i Ebarahami za gamu. Ba gamu tugu za gamu korapa nyorogua vaukeziu ara, ura gamuke teku vatogai na qua paranga.

³⁸ Ara za ria vei qa tori batiria tu tana tamaqu za qa pojaria, goto gamu za ria vei za pojadigamu na tamamiu za gamu roitidi,>> za gua i Jisu.

³⁹ Qari oea ria aza, <<I Ebarahami tugu za na tamamami gami,>> qari gua.

Nari za oeria i Jisu ria, <<Vei bi na tuna zozoto tugu i Ebarahami za gamu, ko bu roitidi tu za na roiti vei za roitidi i Ebarahami.

⁴⁰ Ba koviria za gamu nyorogua vaukeziu tu ara, aza ara tugu qa ule vadigamu na zozoto aza qa nongoria tana Tamaza. I Ebarahami zake roiti vei aza!

⁴¹ Goto gamu za na roiti tana tamamiu gu za gamu korapa roitidi,>> za gua i Jisu.

Nari ari qari guni vei aza, <<Gami za nake podo goboromami. Na Tamaza gu makana za na tamamami,>> qari gua.

⁴² Nari za ari za gudi vei i Jisu ria, <<Vei na Tamaza tugu za bi tamamiu zozoto gamu, nari bu roquroquziu tu ara, ura ara za na koko lamequ tana Tamaza beto za qa lame kamu pani. Ara za qake lame pa qua neqi makaqu, goto aza tu za garunuziu.

⁴³ Ae za vei ko gamuke boka tu gilagilaria gamu ria na paranga taqu? Na ginuana gamu vei aza za ura gamu daimiu vainongorodi gamu za na parangaqu ara.

⁴⁴ Gamu za na koko veimiu tana tamamiu, aza na bangaradi na tomete, ko za vei za gamu nyorogua tutiria na nyorogua tana tamamiu. Ura na tinoni varivuke aza podalai tu pa podalaina zozoto, beto zake izongo turu vei pa zozoto aza ura na zozoto zake kole tana. Totonai za sekeseke aza, nari za roiti vavotuni gu aza za na nana toa, ura na kutana na sekeseke aza beto na tamadi ria doru tinoni sekeseke di aza.

⁴⁵ Ba ara qa pojai ko na zozoto, ko za vei za gamuke vazozotozi u gamu.

⁴⁶ I zei gamu za mina boka udukuziu za ara qa sela, mina gua? Ba vei na zozoto gu za qa pojai ara, nari za ae za vei gamuke vazozotozi u tu ara za gamu?

⁴⁷ Aza na koko veina tana Tamaza, za nongoria na paranga tana Tamaza; ko za vei za gamuke boka vazozotozi u ara, ura gamu za nake koko veimiu tana Tamaza,>> za gua i Jisu.

I Jisu beto i Ebarahami

⁴⁸ Qari oea ria na Jiu aza, ari qari guni vei, <<Gami zotomami gu gami tonai gami giganigo na tinoni Sameria ko za tigorigo na tomete gami gunigo gami ao!>> qari gua ria.

⁴⁹ Nari za oeria i Jisu, <<Ara zake tigoroziu na tomete, goto qa valavatia na tamaqu, ba gamu gamuke valavatazi u ara.

⁵⁰ Ara za qake nyaqoa ko ma tavalavata qa gua, goto kolenana tu za aza za korapa nyaqoa na vinalavata beto aza tu za varituti.

⁵¹ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza za vataberia na qua paranga za minake izongo uke,>> za gua i Jisu.

⁵² Nari ari qari guni vei ria na Jiu aza, <<Koviria za gami gilagila voleanigo za tigorigo tugu na tomete ao! I Ebarahami za tori uke tu beto ko ria na tinoni korokorotai, ba qu paranga ao, <Aza za vatabea na qua paranga za minake izongo gozoria na uke,> qu gua.

⁵³ Quke dogoro veinigo qu poreveveina jolani i Ebarahami na tamamami ao, uve? I Ebarahami za uke, beto ko ria na tinoni korokorotai ba qari uke tugu! Goto i ze i qu roverove veinigo makamu ao? >> qari gua.

⁵⁴ Nari za oeria i Jisu, <<Vei ba valavata muleniziu ara, nari za bi kepore veveina za na vinalavata aza. Ba na tamaqu tu aza qu gitalani na miu Tamaza gamu, aza tu za valavataziu ara.

⁵⁵ Gamuke izongo gilagila podekia gamu aza, goto ara qa gilagilaiqua aza. Vei qake gilagilai ara aza ba gua, nari za ba tinoni sekesekequ varitoto vei tugu gamu ara. Goto qa gilagilaiqua ara aza beto qa vatabea ara za na nana paranga aza.

⁵⁶ Na tamamiu i Ebarahami ba za qerani za mina batia za na lame taqu, ko za batianana tugu beto za qerani,>> za gua i Jisu.

⁵⁷ Nari ari qari guni vei ria na Jiu aza, <<Koi! Ao za oqoro izongo limangavulu aoromu podeke tugu, ko ae bu boka bati veini i Ebarahami?>> qari guni.

⁵⁸ Nari ari za gudi vei i Jisu ria, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: totonai tu za oqoro pore i Ebarahami, za ara za aza,>> za gua i Jisu.

⁵⁹ Nari za qari buti patu ko mari gonagonai qari gua, ba za golomo vapae muleni makana i Jisu beto za taloinana pa kakabarena zelepade.

9

I Jisu za Salania Maka Tinoni za Podo Nake Batabatana

¹ Ego totonai za korapa rerege lao i Jisu, za batia aza za maka tinoni na podo nake batabatana.

² Nari qari nanazia ria na nana sepele aza, ari qari guni vei, <<Rabi, i zei za sela ko za podo nake batabatana za na tinoni ani? Na tinoni ani, ba ria na tinana na tamana?>> qari guni.

³ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gudi vei, <<Na nake batabata za vaia na tinoni ani za nake pa nana sela tugu, beto nake sela tugu tadiria na tinana na tamana vei, goto vei gu ko mi bola votu tana za na roiti tana Tamaza za gua.

⁴ Pinokoi za korapa kabere na rane, nari za ara ma roitidi ria na roiti tana aza za garunuziu ara, ura na bongi za korapa nono lame totonai minake boka roiti za na tinoni.

⁵ Totonai qa korapa pa kasia guguzu ara za ara tugu za na kabere na kasia guguzu,>> za gua i Jisu.

⁶ Pa liguna za poja vei zara aza, nari za odolo pa pezo ko za vanyelakia aza za na pezo beto za ora laoni pa matana na tinoni nake batabatana ani.

⁷ Beto ari za guni vei za na tinoni nake batabata ani, <<Mu lao ko mu subi pa lolu pie pa Siloami,>> za guni. (Na ginuana na izongo Siloami za na tagarunu.) Nari za keni tugu za na tinoni aza ko za subi ko za batabata za na matana beto za mule lame.

⁸ Ria kaki tavitina beto ria na tinoni vei qari tori batibatiadia tu na kole tepatepana aza perangaina za qari varivarinanaza, <<Nake aza tugu na tinoni za kole nyumunyumu tepatepa pa nari ani?>> qari gua.

⁹ Qari paranga ria kaki, <<Aza tugu ani!>> qari gua.

Goto kaki qari paranga, <<Dai, nake aza zana, goto za dogoro vei gu aza!>> qari gua.

Nari za paranga makana za na tinoni aza, <<E, ara tugu aza,>> za gua.

¹⁰ Nari qari nanazia ria aza, <<Ko ae za vei beto qari boka tu batabata na matamu ao koviria?>> qari gua.

¹¹ Nari za oeria aza ria, <<Maka tinoni na izongona i Jisu za odolo vanyelakia na pezo ko za oradi na mataqu, beto za garunuziu ko mu lao subi pa lolu pie pa Siloami za guniziu. Ko qa keni ko qa subi nari za beto qa batabata sog,>> za gua.

¹² Nari qari nanazia aza, <<Ko ae aza?>> qari gua.

<<Ura! Qake gilagilai!>> za gudi.

Ria na Parese qari Nanaza Vilovilotia za na Tinoni za Tasalana

¹³ Ego ko qari toka laoni tadiria na Parese za na tinoni za podo nake batabatana zana.

¹⁴ Aza na ranena za odolo vanyelakia na pezo i Jisu ko za salania na tinoni nake batabatana aza za na rane Minyere.

¹⁵ Ko qari maka nanaza sogai ria na Parese za na tinoni aza ae vevei zozoto beto qari batabata na matana qari guni. Nari za ari za gudi vei, <<Za orani nyelaka za na mataqu, beto qa subi nari za koviria za qa batabataqua,>> za gudi.

¹⁶ Nari qari paranga ria kaki Parese, <<Nake koko veina tana Tamaza za na tinoni aza, ura zake kopuni aza za na rane Minyere,>> qari gua.

Ba kaki za qari paranga, <<Ba ae za vei beto za boka tu roitini na roiti vinagilagila veveidi zara za na tinoni selana?>> qari gua. Ko za varipikapikata za na roquroqu tadiria.

¹⁷ Ko qari nanaza sogai mutugu ria na Parese za na tinoni aza, <<Ko i zei qu guni ao za na tinoni aza, ura za salana vabatabataria aza za na matamu ao?>> qari guni.

Nari za ari za gudi vei na tinoni aza, <<Maka tinoni korokorotai qa guni ara aza,>> za gua.

¹⁸ Ba qarike vazozotoa tugu ria na tinoni Jiu za nake batabatana perangaina ko koviria za batabata aza, tinganai ko qari kuku tekuria tu ari kori tamana na tinana,

¹⁹ ko qari nanazaria, <<Ani tugu za na tumiu marene aza za podo nake batabatana gamuguni gamu kori? Ko ae za vei beto za boka batabata koviria?>> qari gua.

²⁰ Nari qari oeria ari kori tamana na tinana, ari qari gudi vei, <<E, gami gilagilaimami za na tumami marene tugu gami kori aza, beto ko na podo nake batabatana tugu vei aza.

²¹ Ba ae za vei beto koviria za boka tu batabata za gamike gilagilai, beto ko i ze! za vadogodogoria na matana ba gamike gilagilai tugu. Aza gu mu nanazia ko, nake koburuna zana! Pala makana mina ule vadigamu na veveina!>> qari gua ari kori.

²² Zara qari paranga vei ari kori tamana na tinana, ura qari matagutudi ria na tinoni Jiu. Ura qari tori varivaegoni tu ria na tinoni Jiu za na tinoni vei mina ule votuni i Jisu za na Karisito mina gua za mina taiju pale pa ruma varivarikamuna qari gua.

²³ Ko za vei za qari paranga gu ari kori tamana na tinana na koburu, <<Nake koburuna zana, aza gu mu nanazia ko!>> qari gua.

²⁴ Nari qari kuku sogai na vinaori totozo ria za na tinoni za podo nake batabatana, ko ari qari guni vei, <<Mu pojai na zozoto pa moena na Tamaza! Ura gami gilagilaimami za na tinoni za salanigo ao zana za na tinoni selana,>> qari guni.

²⁵ Nari za oe za na tinoni ani, <<Bi tinoni selana aza za ara qake gilagilai. Goto maka zakazava gu qa gilagilai ara za qake batabata perangaina ara, ba koviria za qa batabata,>> za gua.

²⁶ Nari ari qari guni vei, <<Ae za roiti veinigo? Na za za roitini beto za vabatabataria na matamu?>> qari gua.

²⁷ Nari za oeria, <<Na beko qa tori ule vadigamu tu, ba gamu daimiu vainongoro! Ae za vei ko gamu nyorogua nongoro sogai mutu? Gamu ba gamu nyoroguani ko bu na sepele tugu tana gamu gua za gamu?>> za gudi.

²⁸ Zara za gua vei aza, za qari paranga sasuria aza, <<Ao tugu za na sepele tana nari, goto gami za na sepele tu ti Mosese.

²⁹ Gami gilailaimami na Tamaza za paranga zozoto ti Mosese, goto aza na tinoni zana za gami gamike gilailai pae koko veina aza,>> qari gua.

³⁰ Nari za oe za na tinoni aza, ari za gua vei, <<Koi, ko za varivagabara! Ura gamuke gilailai gamu pae koko veina aza, ba ara za vabatabataria tu na mataqu!

³¹ Taqe gilailainada gita na Tamaza zake nongororia ria na tinoni seladi, goto ria gu qari mardini aza beto qari tutia na nana roquroqu za nongororia aza.

³² Pa moa vei tu totonai za podalai na totozo za zake tanongoro podeke za maka tinoni bi tori vabatabatai mae tu maka tinoni podo nake batabatana.

³³ Ko vei bike lame veina tana Tamaza za na tinoni ani za bike boka roitini aza za na roiti vevei aza,>> za gudi.

³⁴ Nari qari oea ria aza, ari qari guni vei, <<Ao za na galegale podo lamemu pa sela ao, ba qu korapa nyorogua vagigalaigami gami!>> qari gua. Ko qari iju votu pale pa dia ruma varivarikamuna aza.

Nake Batabata pa Toa Ongongu

³⁵ Totonai za nongoria i Jisu za qari tori iju votu pale tu aza, nari za nyaqoa aza ko za nanazia, <<Ae za vei, qu vazozotoa tugu ao za na Tuna na Tinoni?>> za guni.

³⁶ Nari za oe za na tinoni aza, ari za gua vei, <<Bangara, mu ule vaniziu i zei za na tinoni aza, ko ma vazozotoa!>> za gua.

³⁷ Nari ari za guni vei i Jisu aza, <<Qu tori batia tu ao aza, ko aza tugu za korapa parangaigo koviria ani,>> za gua.

³⁸ Nari za paranga, <<Bangara, qa vazozoto ara koviria! >> za gua, beto za koqomo sori tungutungu gore pa moena i Jisu.

³⁹ Nari ari za gua vei i Jisu, <<Ara za qa lame ko mana varituti pikapikata pa kasia guguzu ani, ko ria qarike batabata za mari batabata goto ria na batabatadi za marike batabata,>> za gua.

⁴⁰ Kaki ria na Parese qari somana suvere tavitia aza ketakoi za qari nongoria ari za paranga vei aza, ko qari nanaza laoa, <<Ko gami ba gamike batabata qu gudigami ao?>> qari gua.

⁴¹ Nari ari za gudi vei i Jisu ria, <<Vei buke batabata za bi kepore na miu sela, ba koviria gamu paranga za na batabatamami gami gamu gua, ko za vei za korapa kolenana tugu na miu sela za gamu,>> za gua i Jisu.

10

Na Vavakato Vavapadana na Godo Sipi

¹ Za paranga i Jisu, <<Zozoto pa zozoto ma po-jadigamu ara za gamu: na tinoni zake luge vei pa atakamanana na toba sipi, goto za keza goboro vei tu pa goto ia, za na tinoni ikikona beto na tinoni raja ikikona aza.

² Ba na tinoni za luge vei pa atakamanana na toba za na sepati tadiria na sipi aza.

³ Na tinoni kopu za revanga vani na atakamana aza. Ria na goda sipi qari nongoro gilagilai na

mamalaingina beto za gigalaria na okoto izongodi ria na nana sipi, ko za toka votudi.

⁴ Pa liguna za toka vavoturia, nari za rerege pa moedi ria na sipi aza beto ria za qari tutia aza, ura qari tori nongoro gilagilai tu ria za na mamalaingina aza.

⁵ Ria za marike izongo tuti goboria mule za maka goto tinoni. Pala mari ukuni tu aza, ura qarike nongoro gilagilai ria za na mamalaingina na goto tinoni,>> za gua i Jisu.

⁶ Ko ani za na vavakato vavapada za vavakato vadi i Jisu, ba qarike vagilagilai tu ria za na ginuana.

I Jisu za na Sepati Leana

⁷ Nari ari za gua vei mule i Jisu, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: Ara za na atakamana tadiria na sipi.

⁸ Ria doru qari valiguliguziu ara ko qari lao momoe za na tinoni ikikodi beto na tinoni raja ikikona, ba na sipi qarike nongororia ria.

⁹ Ara za na atakamana. Aza za lame luge vei pana taqu za mina tavasare; mina luge na votu keni nyaqogana buruburu ganigani.

¹⁰ Na tinoni ikikona za lame ko za iko, za kubolo vaukegana beto za pipiaranana gu. Ba ara za qa lame ko ria na tinoni mari boka izongia za na toa beto ko mari izongia na toa pugelena qa gua.

¹¹ Ara za na sepati leana. Na sepati leana za vadi na sipi za na nana toa.

¹² Na tinoni za tatabara gu beto za roiti za nake sepati beto zake izongoria za na sipi, ko totonai za batia na lamena maka vulupu nari za uku loi

paledi za na sipi. Ko za garataria na vulupu ria na sipi qari taloi pale beto za adu vaqavaqata laodi doru kota.

¹³ Za uku keni nana za na tinoni za tatabara, ura za tatabara gu aza ko zake roquroquria za na sipi.

¹⁴ Ara za na sepati leana, ko qa gilagilaria ria na qua sipi beto ria na qua sipi qari gilagilaziu ara.

¹⁵ Maka moqaza podeke vei na Tamaqu za gilagilaziu ara beto ara ba qa gilagilai na Tamaqu, nari za ara ba qa vadi na sipi za na qua toa.

¹⁶ Ba koledia mule za kaki qua sipi qari oqoro somana kole pa toba ani. Pala mana toka lamedu tugu ria, ko mari nongoria na mamalaingiqu ko mari varikamu lame pa godo sipi tana maka sepati gu.

¹⁷ Na Tamaqu za roquroquzi u ara, ura qake rabeke varivanani ara za na qua toa, ko za vei za mana boka teku muleni gu za na qua toa.

¹⁸ Kepore za maka tinoni za boka ragata vak-eninizi u na qua toa, goto qa vamalumia gu pa qua roquroqu makaqu ara za na qua toa. Ara qa boka valaoa za na qua toa beto ara mana boka teku muleni aza. Na garunu ani za qa tekuni ara tana Tamaqu,>> za gua i Jisu.

¹⁹ Ego ko za maka tapikapikata mule za na tinoni tonai qari nongoria na paranga aza.

²⁰ Kubodi ria za qari paranga, <<Za kolea na tomete ko za tuturu zana! Ae za vei ko gamu nyorogua nongoria gamu za?>> qari gua.

²¹ Ba kaki za qari paranga, <<Na tinoni za kolea na tomete za zake boka paranga vei zara! Na tomete mina boka vabatabatai tugu na tinoni nake batabatana?>> qari gua.

Ria na Tinoni Jiu qari Kiluni i Jisu

²² Ego pa totozo za lomozo na kota za taroititi za maka varikamu qeragera na roquroquna na vatabunana sogana na zelepade pa Jerusalema,

²³ ko i Jisu za kole rerege lao vei pa ia qari giganani na suvesuverena ti Solomone pa korapana na kakabarena na zelepade.

²⁴ Nari qari varikamu varilivutaini ria na Jiu aza, beto qari nanazia, <<Ae zovai veina za muna kole varura gami ao? Vei na Karisito zozoto ao, za mu lodaka vadigami gu,>> qari guni.

²⁵ Nari za oeria i Jisu ria, <<Qa tori pojadigamu tu za gamu, ba gamuke vazozoto. Ria na roiti qa roitidi ara pa neqi tana tamaqu za ria tugu za qari ululeni na veveiqu ara;

²⁶ ba gamu za gamuke vazozotoziu ara, ura koko vei nake qua sipi ara za gamu.

²⁷ Na sipi taqu za qari nongoria tugu na mamalaingiqu, ko ara qa gilagilaria ria, beto ria ba qari gilagilaziudia ko qari tutiziu ara.

²⁸ Ara qa vadi na toa jola ko marike izongo uke manyao, beto ko kepore maka tinoni mina ragata vizu tekuria pa limaqu ria.

²⁹ Na Tamaqu aza za vaniziu ria za lavata joladi doruna na zakazava, ko kepore maka tinoni mina boka ragata vizu tekuria pa limana aza ria.

³⁰ Na Tamaqu beto ko ara za maka gu,>> za gua i Jisu.

³¹ Totonai za paranga vei zara aza za qari maka volozo buti patu mule ria na Jiu ko mari gonagonai qari gua.

³² Za paranga laoria i Jisu ria, <<Na kubo roiti leadi za vaniziu na tamaqu za qa tori vado-gorodigamu tu. Ko ae ria na roiti leadi ari za gamu nyorogua gonaniziu ara na patu gamu?>> za gua.

³³ Qari oea ria na Jiu aza, <<Nake roiti leadi ria za gami nyorogua gonanigo na patu gami ao, goto na mua vamoroanana tu na Tamaza! Ura ao ko na tinoni gu, ba qu vatamaza mulenigo makamu!>> qari guni.

³⁴ Nari za oeria i Jisu ria, <<Na takutina pa miu Vavanau za ari za paranga vei na Tamaza, <Ara qa paranga za gamu za na tamaza,> za gua.

³⁵ Taque gilagilainada gita za na Kutikuti Tabuna za zake tamaja goboro. Ko vei na Tamaza tu mina kukudi na tamaza ria na tinoni qari vatogai na paranga tana Tamaza,

³⁶ nari za ae za vei za gamu gamu jutuniziu tu qa vamoroania na Tamaza ara tonai ari qa gua vei, <Ara za na Tuna na Tamaza,> qa gua? Ba ara tugu za mijata vamadiziu beto za garunu lameniziu pa kasia guguzu.

³⁷ Vei bake roitidi ria na roiti tana tamaqu za muke pavu vazozotozi.

³⁸ Ba vei ba roitidi tugu ara ria, nari vei buke vazozotozi tugu gamu ara, nari ba mu vazozotoria gu ropi ria na roiti qa roitidi, ko mu boka gilagila valeania za na tamaqu za somana tavitiziu ara, beto ara qa somana tana,>> za gua i Jisu.

³⁹ Totonai za gua vei zara aza nari za mari maka aru tamania mule i Jisu qari gua, ba za peki sulopo votu keni nana tadiria i Jisu.

⁴⁰ Ego beto za taloi ketakoi aza, ko za maka karovo lao mule pa maka karovona na pie Jodani, pa ia ketakoi za varivapaputaiso perangaina i Jone, ko za lao suverenana ketakoi.

⁴¹ Ko kubo tinoni za qari kamu tana, beto ko ari qari gua vei ria, <<I Jone za kepore maka roiti vinagilagila bi roitini, ba doruna vei za pojai i Jone na veveina na tinoni ani za zozoto tugu,>> qari gua.

⁴² Ko ria na kubo tinoni ketakoi za qari vazozotoa aza.

11

Na Ukena i Lazarasi

¹ Maka tinoni na suverena pa Betani za mo, na izongona i Lazarasi. Pa Betani za na guguzu ketakoi qari suvere ari Mere beto i Mata ari kori tamatazi.

² (I Mere ani aza za vuvani na oela omanga lea pa nenena na Bangara beto ko za puqani tugu na vurunguna, ko na luluna aza i Lazarasi za mo.)

³ Ko qari garunu laoni nongoro ari kori tamatazi reko ari i Jisu, ari qari guni vei, <<Bangara, dogoro! Aza na mua baere leana qu roquoroqu vitivitia ao za mo,>> qari guni.

⁴ Totonai za nongoroni, za ari za gua vei i Jisu, <<Na mo zana za minake lao jutu pa uke, goto vei ko mi tavalavata za na Tamaza, beto pa ginuana na mo aza ba mina tavalavata mutugu za na Tuna na Tamaza,>> za gua.

⁵ (Za roquoroquria i Jisu ari Mere i Mata, kori tamatazi, beto na luludi i Lazarasi.)

⁶ Ko totonai za nongoria i Jisu za mo i Lazarasi, nari za suverenana mae tu ketakoi za kole suvere kori rane mule i Jisu.

⁷ Pa liguna aza beto za paranga laoria ria na sepele aza, <<Aria koviria ko ta mule zae soga tu pa Jiudia,>> za gua.

⁸ Qari parangia ria na sepele aza, <<Rabi, za oqoro zovai pa viza gu zana ba mari gonanigo na patu qari gua ria na Jiu, ko na za mule qu nyorogua mule zaeni ketakoi?>> qari gua.

⁹ Nari za oeria i Jisu, <<Gamugilailaimiu gamu za na rane za tapikapikata pa manogori aoa? Ko za vei za na tinoni mina rerege pa rane kabarena za minake izongo tatupe tugu, ura za batabata pa kabarena na kasia guguzu ani.

¹⁰ Goto vei mina rerege na bongi aza, nari za pala mina tatupe za na tinoni aza, ura kepore na nana kabere,>> za gua.

¹¹ Za beto gu paranga vei zara aza, beto ari za gua vei mule, <<Na nada baere leana i Lazarasi za tori puta tu, ba mana lao ko mana vaiqolia gu ara aza,>> za gua.

¹² Nari za ari qari guni vei ria na sepele aza, <<Bangara, vei mina tori puta tu za pala mina leana gu aza,>> qari gua.

¹³ (Ba aza vei na ginuana za pojai i Jisu za tori uke tu i Lazarasi, goto ria qari roquroqua za putagana gu za guni aza qari gua.)

¹⁴ Nari za lodaka vadi gu i Jisu za na nongoro, ari za gudi vei, <<Za tori uke tu i Lazarasi,

¹⁵ ba ura pa ginuguamiu gamu za qa qera za ara qake suvere tavitia aza, ko mu vazozoto za gamu. Ko aria ko ta lao tana koviria,>> za gua.

¹⁶ Nari ari za gudi vei i Tomasi ria kaki sepele, aza qari vaizongoni Patavivi, <<Ego, ariagada ko gita doru ta tutia tu, ko ta uke tavitia aza!>> za gua.

I Jisu za na Turumule beto na Toa

¹⁷ Ego totonai za kamu pa Betani i Jisu za tori jola tu ka made ranena za tagolomo i Lazarasi.

¹⁸ Na guguzu pa Betani za tata kue kilomita gu na zouna pa Jerusalema,

¹⁹ ko kubodi ria pa Jiudia qari varikamu suvere vamanotoria ari Mata i Mere pa uke tana luludi marene i Lazarasi.

²⁰ Ego ko totonai za nongoroni i Mata za korapa lamelamenana i Jisu, nari za votu lao gozoria, goto i Mere za suverenana tu pa ruma.

²¹ Nari i Mata ari za guni vei i Jisu, <<Bangara, vei bu suveremua ao pani, za bike uke za na luluqu marene!

²² Ba koviria ba qa gilagilaiqua na za aza muna tepai tana Tamaza nari na Tamaza pala mina vanigo gu ao,>> za gua.

²³ Za paranga laoa i Jisu aza, <<Pala mina turu mule gu za na lulumu marene,>> za guni.

²⁴ Nari za oe lao i Mata, <<Qa gilagilaiqua za pala mina turu mule pa rane turumule pa rane liguligu aza,>> za gua.

²⁵ Nari ari za guni vei i Jisu aza, <<Ara za na turumule beto na toa. Aza mina vazozotoziu ara za mina uke tugu, ba pala mina toa;

²⁶ beto aza za korapa toa ba za vazozotoziu ara za marike izongo uke kamua na kamua. Ae vei, qu vazozotoa tugu ao za ani?>> za gua i Jisu.

²⁷ Nari za oe lao i Mata, <<E, Bangara, ara qa tori vazozotoa tu za ao tugu za na Karisito, na Tuna na

Tamaza, aza za korapa lamelamenana pa lame pa kasia guguzu qari guni,>> za gua.

I Jisu za Lukana

²⁸ Pa liguna za paranga vei zara, nari za mule lao pa ruma i Mata ko za peki kuku golomia za na taina i Mere ko za ule vani, ari za gua vei, <<Na Tinoni varivagigalai za tori korapa tu nari, ko za nanazanigo tugu ao,>> za guni.

²⁹ Ko aza tugu za nongoro i Mere, za soqolo turu ko za lao gozoria aza.

³⁰ (Za oqoro bola kamu pa guguzu i Jisu, goto za korapa tu ketakoi za lao parangani i Mata.)

³¹ Ko ria na tinoni qari kole suvere vamanotia i Mere pa leo ruma za qari tuti votu totonai qari batia na siqarai votu kenina i Mere. Qari roquroqua ria za palu mina lao lukana pa bevi ketakoi qari golomoni i Lazarasi ba za qari gua.

³² Ego za lao kamu ketakoi za korapa suvere i Jisu i Mere, ko aza tugu za batia i Jisu nari za todongo pa nenena i Jisu, beto za paranga, <<Bangara, vei bu suveremua ao pani, za bike uke za na luluqu marene!>> za gua.

³³ Totonai za batia i Jisu na kebokebona aza beto ko ria na tinoni Jiu qari tutia aza ba qari lukana tugu, nari za tadungana na mamata na bulona aza.

³⁴ Beto za nanazaria i Jisu ria, <<Pae gamu va-paeni gamu za na kobukobuna i Lazarasi?>> za gua.

Qari oe lao ria, <<Bangara, mae lame ko mu dogoria,>> qari gua.

³⁵ Za lukana i Jisu.

³⁶ Nari qari paranga ria na tinoni Jiu, <<Dogoro! Za koi vei roquroqu vitivitigia aza i Lazarasi!>> qari gua.

³⁷ Ba kaki ria za qari paranga, ari qari gua vei, <<Na tinoni nake batabatana tu ba za vabatabatai, ko bi boka gu vasarea aza pa uke i Lazarasi!>> qari gua.

Za Tavatoa Mule i Lazarasi

³⁸ Ego ko za maka vazaenga tadungana mule pa bulona i Jisu beto za lao pa bevi. (Ko na bevi aza za qari pateni maka patu lavata na ngujuna.)

³⁹ Za garunuria i Jisu ria, <<Mu varijo pale za na patu,>> za gudi.

Nari za paranga i Mata, aza na luluna na tinoni za uke, <<Koi Bangara, za tori nyabo omanga ikere tu. Koviria za tori ka made ranena tu zana!>> za gua.

⁴⁰ Za parangia i Jisu aza, <<Ae vei, qa oqoro tu pojanigo ara za vei muna vazozoto nari za pala muna batia ao za na neqi lavatana tana Tamaza?>> za gua.

⁴¹ Nari za qari varijo pale ria za na patu. Beto za enga zae pa noka i Jisu beto za paranga, <<Tamaqu, qa paranga leana ara tamu ura qu nongoroziu ara ao.

⁴² Qa gilagilaiqua za qu nongoroziu tugu doru totozo, ba koko vei gu ria na tinoni ari qari korapa za qa korapa paranga vei ari, ko mari vazozotoa za ao tugu qu garunuziu ara,>> za gua.

⁴³ Pa liguna za beto paranga vei aza, nari za kuku viva, <<Lazarasi, mu votu lame!>> za gua.

⁴⁴ Nari za turu votu lame i Lazarasi, na limana na nenena za qari korapa tugu taudeni poko, beto za taude livutuni poko tugu za na izumatana.

Za paranga laoria i Jisu ria, <<Mu ruvatia ko mi boka kenana,>> za gua.

Na Kukiti Vaukena i Jisu

(Matiu 26.1-5; Maka 14.1-2; Luke 22.1-2)

⁴⁵ Ego ko na kubodi ria na tinoni Jiu, ria qari kamu bolai i Mere, za qari dogoria aza za roitini i Jisu, ko qari vazozotoa aza.

⁴⁶ Goto kaki ria za qari mule tu vavakato vadi ria na Parese ko qari ule vadi aza vei za roitini i Jisu.

⁴⁷ Nari qari nyumu tavitiria ria na kauniseli ria na Parese na kuta iama, ko ari qari gua vei ria, <<Na za tana roitini gita? Ura na tinoni ani za korapa roitidi kubo roiti vinagilagila!

⁴⁸ Vei tana loi pale ko mina roiti tokatokai vei tugu zara aza, za pala doru tinoni mari vazozotoa aza, ko mari lame ria pa Romu ko mari jegaria za na nada ia beto na butubutu,>> qari gua.

⁴⁹ Ba maka ria, na izongona i Kaiapasi aza na kuta iama lavata pa aoro aza, za ari za gudi vei, <<Kepore maka za bu gilagilai za gamu!

⁵⁰ Gamuke gilagilai tu gamu za leana jola za maka tinoni mina uke vadi ria na tinoni, ko mike tapiara za na puku tinoni doruna?>> za gudi.

⁵¹ (Ba na paranga za poja votuni aza za zake votu lame pa nana roquroqu makana, goto aza za na kuta iama lavata pa aoro aza ko za ulule votuni aza za i Jisu za mina uke vadi ria na puku tinoni Jiu za gua.

⁵² Ba nake ria gu na puku tinoni Jiu makadi za mina uke vadi, goto vei ko mari tateku varikamu

pa maka puku tinoni ria doru tinoni tana Tamaza qari nyanyala lao doru kota.)

⁵³ Ego ko za podalai pa rane aza za qari kukitini ko mari vaukea qari guni ria na tinoni matamata tadiria na tinoni Jiu i Jisu.

⁵⁴ Ko za vei zara za zake rerege vakabekabere aza pa nana rererege pa Jiudia, goto za loa za na ia aza ko za laonana tu pa maka ia tata pa qega pa maka pikata guguzu na izongona pa Iparemi, ko ketakoi za suvere tavitiria ria na nana sepele.

⁵⁵ Ego za tata za na totozo vavolo Alokata tadiria na Jiu ko qari okoto taloloi pa dia guguguzu ria na tinoni ko qari zae pa Jerusalema, ko mari keni tavulaza totonai za ogoro kamu na vavolo aza qari gua.

⁵⁶ Ko qari kole nyaqoa ria i Jisu beto qari kole varivarinanaza totonai qari varikamu pa kakabarena zelepade, ari qari gua vei, <<Na za gamu roquroqua gamu? Gamuke rovea gamu mina kamu tugu beka somana pa vavolo aza?>> qari gua.

⁵⁷ (Qari tori vanyumua tu ria na kuta iama beto ko ria na Parese za na garunu, ko ria na tinoni mari batia ketakoi za korapa suvere vei i Jisu za mari uleni ko mina taaru tamana aza qari gua.)

12

I Jisu za Talumu pa Betani

(Matiu 26.6-13; Maka 14.3-9)

¹ Ego ko ka vonomo rane za kole beto mina kamua za na rane vavolo Alokata, nari za lao pa Betani i Jisu, pa guguzu za suvesuvere i Lazarasi, aza na tinoni za vaturu mulea pa uke.

² Ko ketakoi za qari roiti vani maka tekutekuna i Jisu. I Mata za somana vatanaia za na tekutekuna aza, beto ko i Lazarasi tugu za maka ria qari somana tekuteku tavitia i Jisu pa tevolo.

³ Ego ko totonai za pogoza lamani i Mere za maka bogu oela peki* beto na omanga leana jola za taroiti pa maka suvege nadi ko za zae jola na vaina. Za tekua aza za na oela aza ko za vuvani pa nenena i Jisu beto za puqa vapidilini na vurunguna. Ko na givorona na omanga leana na oela ani za pugelia na ruma.

⁴ Nari za maka ria na sepele ti Jisu, i Jiudasi Isikarioti (aza na tinoni pala mina gabala kanai i Jisu), za ari za gua vei,

⁵ <<Ae za vei ko zake tavavaini za na oela ani? Bi boka tatekuni kue gogoto poata siliva ko bi tokadi ria na tinoni varivasevidi za na poata ani!>> za gua.

⁶ (Ba za paranga vei zara i Jiudasi nake vei ko za roquroquria ria na tinoni varivasevidi za, goto na tinoni ikikona aza. Na baeke poata za aza za pogopogozia, ko koledia na totozo za pekipeki rarau gologolomia na poata.)

⁷ Nari za ari za gua vei i Jisu, <<Mu loa, tari tu! Muke kotia ko mi tutini nana roquroqu aza za vatanani na ranena mana tagolomo ara.

⁸ Ura ria na tinoni varivasevidi za pala munake beto izongoria gamu, goto ara za pala munake izongoziu lalaomiu gamu,>> za gudi.

Ria na Tinoni Matamata qari Kukitini i Lazarasi

* **12:3** Na padana ka 0.5 lita za na bogu oela ani

⁹ Ego ko qari nongoroni ria maka minete tinoni lavata i Jisu za korapa ketakoi qari gua, nari za nake i Jisu gu makana za qari laoni, goto vei ko mari dogoria tugu vei i Lazarasi, aza za vaturu mulea pa uke i Jisu qari gua.

¹⁰ Ko ria na kuta iama za qari kukitini ko mari vaukea tugu vei i Lazarasi qari gua,

¹¹ ura pa ginuana aza za qari taloidia ria zoku tinoni Jiu ko qari vazozotoa i Jisu.

I Jisu za Tavabangara pa Jerusalema

(Matiu 21.1-11; Maka 11.1-11; Luke 19.28-40)

¹² Ego ko za rane sogu na kota, nari za qari nongoroni ria na minete tinoni qari varikamu pa vavolo Alokata za i Jisu za korapa luge lamelamenana pa Jerusalema qari gua.

¹³ Nari za qari kaele tekuria na kaedi na suvege pamu ko qari votu lao gozogozoria aza ko qari kuku velavela, ari qari gua vei,

<<Aroia!

Za tamana aza za lame

pana izongona na Bangara!

na Bangara pa Izireli!>> qari gua.

¹⁴ Za tekua i Jisu za maka dongiki ko za zaea, ko za gore votu aza vei za takuti pa Kutikuti Tabuna, ari za gua vei,

¹⁵ <<Muke matagutu,

ao na guguzu pa Zaione!

Dogoro! Na mua Bangara

za korapa lame zana!

Za zae pa maka tuni dongiki aza,>> za gua.

¹⁶ (Ria na zakazava ari za perangaina za qarike gilagilai na ginuana ria nana sepele, goto tonai za tori taovulu zae tu i Jisu za beto qari boka roquroqu kamua ria za na veveina gu aza za na kutikuti ari beto ko na zakazava ari za qari roiti laodi ria tana.)

¹⁷ Ko ria na tinoni qari somana batia i Jisu tonai za kuku votuni pa bevi ko za vaturu mulea pa uke i Lazarasi za qari kole ululeni za na veveina aza.

¹⁸ Ko za vei za ria na minete tinoni qari lame gozoria aza, ura qari tori nongoroni tu ria za na roiti vinagilagila za roitidi aza.

¹⁹ Ko qari kole variparanga makadi ria na Parese, ari qari gua vei, <<Taqe batia za koviria? Kepore maka za taqe bokai za gita! Dogoro! Na kasia guguzu doruna za koviria za qari tutiadia aza,>> qari gua.

Ria kaki Tinoni Qiriki qari Nyaqoa i Jisu

²⁰ Ego kaki ria na tinoni Qiriki za qari somana zae vatarazae pa totozo vavolo Alokata.

²¹ Ko ria za qari lao ti Pilipi (aza za maka tinoni pa Betiseda pa Qalili), ko ari qari guni vei, <<Bangara, gami za gami nyorogua dogoria i Jisu,>> qari guni.

²² Nari za lao i Pilipi ko za pojani i Aduru, ko ari kori qari makarai lao pojani i Jisu.

²³ Nari za oeria i Jisu ria, <<Za tori kamu tu za na totozo ko mina tavalavata za na Tuna na Tinoni.

²⁴ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: vei minake tavavuvuzu mae pa pezo ko mina uke mae tu za na kiko vuiti, nari za pala

mina kole gu kolenana aza. Goto vei mina uke mae tu aza, nari za pala mina vua vazoku aza.

²⁵ Na tinoni za roqua nana toa za pala mina saivia tugu aza, ba na tinoni zake rabekeni nana toa pa kasia guguzu ani nari za aza za pala mina kopuni nana toa ko mina kamua na toa jola.

²⁶ Aza za nabuluniziu ara za mi tutiziu, ko ketakoi mana suvere ara za na qua nabulu ba mi suvere tugu. Aza za nabuluniziu ara za na Tamaqu tu mina valavatia aza,>> za gua i Jisu.

Na Tuna na Tinoni Mina Tavauke

²⁷ Beto ari za gua vei mule i Jisu, <<Koviria na buloqu ara za mamata taduanga, ko na za mana gua ara? <Tamaqu, mu vasareziu pa totozo ani,> mana gua? Ba aza tugu za na ginuana qa lameni ara, ko mana gozoria tugu ara za na totozo vitigi ani.

²⁸ Tamaqu, mu valavatia nizongomu!>> za gua i Jisu.

Nari za lagere vei pa noka za maka mamalaingi, ari za gua vei, <<Qa tori valavatia tugu ara aza, ko mana maka valavatia mutugu,>> za gua.

²⁹ Nari za ria na minete tinoni qari korapa turu ketakoi ko qari nongoria na mamalaingi za qari paranga, <<Koi, na paka oka!>> qari gua. Goto ria kaki ari qari gua vei, <<Dai, maka mateana za parangia zana!>> qari gua.

³⁰ Nari za oeria i Jisu ria, ari za gua vei, <<Nake pa ginuaqu ara za lame za na mamalaingi ani, goto pa ginuamiu tu gamu.

³¹ Koviria za na totozo tapitu tana kasia guguzu ani, ko koviria mina taadu votu za na bangarana na kasia guguzu ani.

³² Tonai mana taovulu zae vaiolo pa kasia guguzu ara, za pala mana vatata lameria ara taqu ria doru tinoni,>> za gua.

³³ (Tonai za paranga vei zara aza, nari za uleni aza za na zona vei beto mina uke aza.)

³⁴ Nari qari oe laoa ria na minete tinoni aza, <<Gami gami nongoroni pa Vavanau za na Karisito mina toa kamua na kamua. Ko ae za vei za pala mina taovulu zae vaiolo za na Tuna na Tinoni qu gua tu ao? I ze tu za na Tuna na Tinoni ani?>> qari gua.

³⁵ Nari za oeria i Jisu ria, <<lapeki totozo mule mina kole tadigamu za na kabere. Mu rerege tonai qu korapa izongia na kabere, ko na rodomo mike udegamu. Ura na tinoni za rerege pa rodomo za zake gilagilai ketakoi za lao vei aza.

³⁶ Ko tonai qu korapa izongia za na kabere za mu vazozotoa za na kabere, ko mu vei na tinoni za suvere pa kabere,>> za gua i Jisu.

Ria na Jiu Qarike Vazozotoa i Jisu

Ego pa liguna za paranga vei zara, nari za taloi keni suvere vapaenana i Jisu.

³⁷ Za tori roitidi tugu i Jisu pa moedi ria doru ria na roiti vinagilagila ari, ba qarike vazozotoa ria aza.

³⁸ Ko na korokorotai ti Aisea na tinoni korokorotai za gore votu gu aza ari za guni vei,

<<Bangara, i ze za vazozotoa
na mami ulule?

Beto ti ze mina tadogoro

za na neqi tana Bangara?>> za gua.

³⁹ Ko vei beto qarike boka vazozoto za aza tugu vei za pojai mule tugu i Aisea, ari za gua vei,

⁴⁰ <<Zake tavabatabata na matadi beto za pate na bulodi,

ko na matadi qarike boka dogodogoro beto na bulodi qarike vakoinonoa maka za ko qarike boka gabala mule lame taqu, goto bari vei ria za ba salanaria ara ria,>> za gua.

⁴¹ Ari za pojaria i Aisea ura za batia na vinalavata tana Karisito ko za vei za vavakatoni na veveina aza.

⁴² Koledia tugu ria zokudi na tinoni matamata qari vazozotoa aza ba qarike ule votuni na dia vinazozoto, ura qari matagutudi ria na Parese keta mari taiju pale pa ruma varivarikamuna qari gua.

⁴³ Ura qari nyoroguani ria za na vinalavata tadiria na tinoni jolani na vinalavata tana Tamaza.

Na Paranga ti Jisu za Varipitu

⁴⁴ Ego beto za velavela votu i Jisu, ari za gua vei, <<Aza za vazozotoziu ara za nake ara gu za vazozotoziu aza, goto aza tugu za garunuziu vei ara.

⁴⁵ Beto ko aza za batiziu ara, za batia tugu aza za garunuziu ara.

⁴⁶ Qa tori lame vei tu na kabere tana kasia guguzu ara, ko ria doru qari vazozotoziu ara za marike suvere pa rodomo.

⁴⁷ Na tinoni za nongororia na qua paranga ba zake kopudi, nari za nake ara qa pitua aza. Ura

ara qake lame ko ma pitua na kasia guguzu qa gua, goto qa lame ko ma aloa tu na kasia guguzu qa gua.

⁴⁸ Aza za dainananiziu ara beto zake teku vakat-
aparia na qua paranga, za kolenana aza mina
pitua aza. Na paranga qa tori pojai tu ara za aza
tugu za mina pitua pa rane liguligu za na tinoni
aza.

⁴⁹ Ura ara za qake vavakato pa qua neqi
makaqu, goto aza tu na Tamaqu tu za garunuziu
za aza tu za vaniziu na garunu ko na za mana pojai
beto na za mana vavakatoni.

⁵⁰ Ko qa gilagilaiqua ara za na garunu tana za na
toa jola. Ko ria na zakazava qa vavakatodi ara, za
aza tugu za ule veini vaniziu na Tamaqu nari za
aza tugu qa ule veini vadigamu za gamu,>> za gua
i Jisu.

13

I Jisu za Loqaria na Nenedi ria na Sepele

¹ Ego za kamua gu za na rane betobetona beto
mina kamua za na rane vavolo Alokata, ko za
gilagilai i Jisu za na aoa tana za kamua ko mina
loia aza za na kasia guguzu ani ko mina mule lao
aza tana Tamana. Za tori kole tu roquoroqu vitiv-
itigiria aza ria doru nana tinoni pa kasia guguzu
qari vazozotoa, ko za roquoroquria tugu tinganai
za kamua na vinabetona.

² Ego qari varikamu ko qari makarai tekuteku
i Jisu beto ria nana sepele. Ba na bangaradi na
tomete za tori vavuvuzia tu pa bulona i Jiudasi, na
tuna i Saimone Isikarioti, za na roquoroqu ko aza
za mina gabala kanai i Jisu za gua.

³ Ko za gilagilainana i Jisu za na Tamana za tori vani vaokoto betoni tu aza za na neqi ko mina roitidi doru maka za, beto ko za gilagilainana aza za aza za na koko lame veina tana Tamaza beto ko za korapa mule lao tana Tamaza.

⁴ Ko za turu pa totozo tekuteku aza, za vagorea za nana koti, beto za piluni pa sikisikirina za maka puqapuqana.

⁵ Beto za vuva laoni pa maka jagi za kaki pie beto za podalai vuva taridi ko za loqaria za na nenedi ria nana sepele beto za puqa vapidilidi tugu na puqapuqana za piluni pa sikisikirina.

⁶ Tonai za lame kamu ti Saimone Pita, nari za paranga i Pita, <<Koi, Bangara, ao muna loqaria tugu za na nenequ ara?>> za gua.

⁷ Nari za oe i Jisu, ari za guni vei, <<Aza qa korapa roitini ara za ao quke gilagilai na ginuana koviria, ba pa liguligu tu pala muna gilagilai na ginuana,>> za gua.

⁸ Nari za paranga i Pita, <<Uu! Ara munake izongo loqaria tugu za na nenequ!>> za gua.

Nari za oea i Jisu aza, <<Vei manake loqago ara ao, nari za kepore na iamu taqu ao,>> za gua.

⁹ Za paranga i Saimone Pita, <<Bangara, ego vei za nake nenequ gu makana, goto ria na limagu beto na batuqu tugu vei ropi!>> za gua.

¹⁰ Nari za parangia i Jisu aza, <<Na tinoni za tori iu tu za tori lioso tu ko pore laona mina iu ligu, goto na nenena gu za mina loqaria. Gamu doru za na liosomiu, goto maka gu za zake lioso,>> za gua.

¹¹ (Ura i Jisu za tori gilagilainana tu za na tinoni pala mina gabala kanai aza, ko za vei za ari za gua vei, <<Maka gu za zake lioso,>> za gua.)

¹² Ego ko pa liguna za loqa betoria aza za na nenedi ria nari za vazae sogai za nana koti beto za nyumu sogi pa nana nyumunyumuna, beto za nanazaria, <<Ae vei gamu gilagilai tu na ginuana za aza qa koni roitini tadigamu ara?

¹³ Gamu gamu kukuniziu na <Tinoni Varivagigalai> beto na <Bangara> ara, ko gamu zotomiu tugu za tonai gamu gigala veiniziu aza, ura aza tugu ara.

¹⁴ Ko vei ara, na miu Bangara beto na tinoni varivagigalai, za qa koni loqaria gu za na nene-miu, nari za pada vitivitigi gu za gamu mu variloqa lao lamedi na nenemiu.

¹⁵ Maka dogodogoro tutina za qa koni vado-gorodigamu gamu, ko aza tugu qa roiti veini vadigamu ara, nari za gamu ba mu roitini tugu.

¹⁶ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: na pinauzu za zake poreveveina jolani na nana bangara, beto na tinoni pogozi nongoro za zake poreveveina jolani aza za garunia aza.

¹⁷ Gamu tori gilagilai tu gamu za na zakazava ari, ko muna tamana za gamu vei muna roitidi ria!

¹⁸ Nake veveimiu gamu doru za qa korapa pojai ara. Ara qa gilagilariaqua za na uana tadiria qa mijataria. Ba mina gore votu tugu aza na paranga pa Kutikuti Tabuna, aza ari za gua vei, <Aza za somana nyapululu tavitiniziu na gequ bereti za taka liguziuni na kijukijulu nenena,> za gua.

¹⁹ Koviria qa korapa ule momoe vadigamu ara za ari tonai qari ogoro gore votu, ko tonai mina gore votu nari za muna vazozotoa za ara za aza.

²⁰ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza za vakamua za maka tinoni qa garunia ara za za vakamuziu tugu ara, beto ko aza za vakamuziu ara za za vakamua tugu aza za garunuziu ara,>> za gua i Jisu.

I Jisu za Korotoni za Pala Mina Tagabala Kana Aza

(Matiu 26.20-25; Maka 14.17-21; Luke 22.21-23)

²¹ Ego pa liguna za pojaria na zakazava ari, za mamata takulanga na bulona i Jisu ko za paranga lodaka zozoto gu aza, ari za gua vei, <<Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: maka gamu za mina gabala kanaziu ara,>> za gua.

²² Nari qari kole varidogoro makadi ria na sepele, qari kole rurani i zei beka za guni aza qari gua.

²³ Maka ria na sepele, aza za roquroqu vitiviti-gia i Jisu, za nyumu tata ti Jisu.

²⁴ Ego ko za ebo zaea i Saimone Pita aza, beto ari za guni vei, <<Mu nanazia moko, i zei za qu pojai ao, muguni moko,>> za gua.

²⁵ Nari za paranga aza na sepele za totoravuzu ti Jisu, ari za gua vei, <<Bangara, i zei za qu guni ao?>> za gua.

²⁶ Nari za oe lao i Jisu, <<Aza na tinoni mana notini na kipa bereti ko mana vani ara, za aza,>> za gua. Beto za tekua za na kipa bereti, ko za notini, beto za vani i Jiudasi, na tuna i Saimone Isikarioti.

²⁷ Ko aza tugu za tekua i Jiudasi za na bereti, za lugea gu i Setani aza. Nari za paranga lao ti Jiudasi i Jisu, <<Aza mu roitini qu gua, za mu siqarai roitini gu!>> za guni.

²⁸ Ba kepore tugu maka ria qari korapa tekuteku tavitia i Jisu bari gilagilai za na ginuana za paranga vei zara i Jisu tana.

²⁹ I Jiudasi za kopuni za na baeke poata, ko ria kaki sepele za qari rovea za palu i Jisu za garunia aza ko mi lao vairia kaki besa mari tekuria pa totozo vavolo Alokata beka, babi na iadi beka ria na tinoni varivasevidi beka qari gua.

³⁰ Ego ko aza tugu za tekua i Jiudasi za na kipa bereti, za votu keni gu. (Ko na bongi za totonai.)

Na Garunu Koregana

³¹ Ego ko pa liguna za taloi keni i Jiudasi, za ari za gua vei i Jisu, <<Koviria za tavalavata za na Tuna na Tinoni, beto ko za tavalavata tana za na Tamaza.

³² Ko na vinalavata tana Tamaza za tori tabata tu tana, ko za vei za na Tamaza ba mina valavatia makana aza, ko nake zovaina beto mina valavatia gu na Tamaza aza.

³³ Ka viza qua koburu, nake zovaina mana kole suvere tavitigamu ara za gamu. Pala muna nyaqoziu, ba aza tugu vei qa tori pojadi tu ria na Jiu za ma pojadigamu mule za gamu: ketakoi qa korapa lao ara za gamu munake boka lao.

³⁴ Maka garunu koregana za ma vadigamu gamu: mu makarai variroqu. Aza tugu qa roqu veidigamu gamu ara, za gamu ba mu makarai variroqu vei tugu makamiu.

³⁵ Vei muna makarai variroqu gamu, za beto mari gilagilai ria doru tinoni za gamu za na qua sepele ara,>> za gua i Jisu.

*Za Korotoni i Jisu za i Pita mina Kilu Paleni aza
(Matiu 26.31-35; Maka 14.27-31; Luke 22.31-34)*

³⁶ Ego za paranga lao tana i Saimone Pita, <<Bangara, pae muna lao ao?>> za gua.

Nari za oea i Jisu aza, <<Ketakoi qa korapa lao vei ara za gamu munake boka tutiziu koviria, ba liguligu tu pala muna tutiziu,>> za gua.

³⁷ Za oe lao i Pita, <<Bangara, ae za vei ko manake boka tutigo tu koviria? Ara za mana uke vanigo ao!>> za gua.

³⁸ Nari za oe lao i Jisu, <<Ao za muna uke vaniziu ara qu gua? Zozoto pa zozoto ma pojanigo ara ao: mina oqoro kiu na kokorako za ao muna tori kilu paleniziu tu kue totozo ara ao,>> za gua i Jisu.

14

I Jisu za Na Zona, Na Zozoto beto Na Toa

¹ Ari za gua vei i Jisu, <<Muke vatakulangaria na bulomiu gamu. Mu vazozotoa na Tamaza beto mu vazozotoziu ara.

² Pa ruma tana Tamaqu za zoku jola ria na ia suvesuverena. Vei bike zozoto za bake pojadigamu na veveina ara ani, goto ara za koviria za ma lao vatana vadigamu maka ia za gamu.

³ Ko pa liguna tu mana lao vatana vadigamu za maka ia aza, za beto mana mule lame ko mana toka laodigamu ketakoi qa suvere, ko ketakoi qa suvere ara za gamu ba muna suvere tugu.

⁴ Ko ketakoi qa korapa lao vei ara za gamu gilagilaimiu na zona laona,>> za gua i Jisu.

⁵ Za paranga lao tana i Tomasi, <<Bangara, gamike gilagilai gami za na ia ketakoi qu korapa lao vei ao. Ko ae mami vei mami gilagilai gami za na zona laona ketakoi?>> za gua.

⁶ Nari za oea i Jisu aza, <<Ara za na zona beto na zozoto beto na toa. Kepore za maka tinoni mina lao tana Tamaqu vei minake lame vei pana taqu.

⁷ Vei muna gilagilaziu ara, za pala muna gilagilai za na Tamaqu. Ko podalai koviria za gamu gilagilai aza beto gamu batia aza,>> za gua.

⁸ Za paranga lao tana i Pilipi, <<Bangara, mu vabatidigami na Tamamu, beto za mina kamua gu za na padamami gami,>> za gua.

⁹ Nari za oea i Jisu aza, <<Na beko tori totozo kakazana tu qa suvere tavitigamu ara za gamu, ba qu oqoro tu gilagilaziu ara ao, uve Pilipi? Aza za batiziu ara, za tori batia tugu za na Tamaqu. Ko ae za vei za qu paranga tu ao, <Mu vabatidigami na Tamamu,> qu gua?

¹⁰ Quke gilagilai tu ao Pilipi za ara za qa somana tana Tamaqu beto na Tamaqu za somana taqu? Na paranga qa pojadigamu ara za nake koko veidi taqu makaqu gu, goto na Tamaza tu za somana taqu za roitini nana roiti.

¹¹ Mu vazozotoa gu gamu za ara qa somana tana Tamaqu beto na Tamaqu za somana pana taqu. Ba vei munake vazozotoa na qua paranga, nari za mu vazozotoa tonai qu batiria ria na roiti ari.

¹² Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza za vazozotoziu ara za ria na roiti qa roitidi ara za mina roitidi, beto ko mina lavata joladi na roiti ari za mina roitidi aza, ura ara za qa korapa lao tana Tamaqu.

¹³ Beto ko aza muna tepai pa izongoqu ara za aza tugu za mana roitini, ko na Tamaqu mi tavalavata tana Tuna.

¹⁴ Doru maka za muna tepai taqu, za ara mana roiti vadigamu,>> za gua i Jisu.

Mu Variroqu beto Mu Vatabe

¹⁵ Beto ari za gua vei i Jisu, <<Vei muna roquroquziu ara za gamu, nari za muna kopudi na qua garunu.

¹⁶ Beto ko mana tepai ara za na Tamaqu ko mina vadigamu maka varitokai, ko aza za mina suvere tavitigamu kamua na kamua.

¹⁷ Ko aza za na Ongongu za kolea na zozoto. Na kasia guguzu zake boka izongia aza, ura zake batia beto zake gilagilai aza. Goto gamu za gamu gilagilaimiu aza, ura aza za suvere tavitigamu beto pala mina somana tadigamu.

¹⁸ Pala manake loi vanyata veidigamu ria kepore tinadi na tamadi ara za gamu, goto pala mana mule lame kamugamu tu.

¹⁹ Maka iapeki totozo mule beto na kasia guguzu za minake bati sogaziu ara, goto gamu pala muna batiziu ara, beto ko ara na toaqu ko gamu ba muna toa tugu vei.

²⁰ Na ranena aza za gamu muna gilagilai za ara qa kole somana tana Tamaqu beto gamu gamu kole somana taqu, beto ara qa kole somana tadigamu.

²¹ Aza za izongoria na qua garunu beto za tutiria, za aza za roquroquziu ara aza. Ko na Tamaqu mina roquroqua aza za roquroquziu ara, beto ko ara ba mana roquroqua aza beto mana vatadogoroniziu makaqu tana,>> za gua i Jisu.

²² Za paranga i Jiudasi (nake i Jiudasi Isikarioti za), <<Bangara, ko ae za vei za tadigami gu muna

vatadogoronigo makamu ao, goto nake tana kasia guguzu?>> za gua.

²³ Nari za oea i Jisu aza, ari za guni vei, <<Aza na tinoni za roquroquziu ara, za kopudi na qua paranga, beto ko na Tamaqu mina roquroqua aza beto gami kori mami lame tana ko mami roitini na mami ia suvesuverena tana.

²⁴ Aza zake roquroquziu ara, za zake kopudi na qua paranga. Beto na paranga qu nongororia qa pojaria ara za nake taqu, goto na nana tu na Tamaqu aza za garunuziu ara.

²⁵ Ria na zakazava ari za qa tori pojadigamu tu ara totonai qa korapa suvere tavitigamu.

²⁶ Ba na varitokai tu, na Ongu Tabuna, aza na Tamaqu mina garunu lagereni pa izongoqu ara, za mina vagigalaidigamu doru zakazava beto mina varoquroqu kamudigamu ria doru zakazava qa ule vadigamu ara.

²⁷ Na bule za qa loi vadigamu gamu ara; na qua bule za qa vadigamu gamu ara. Nake pa zona za vatekudigamu na bule na kasia guguzu ani za qa vadigamu ara za na bule ani. Muke vatakulangaria na bulomiu beto muke matagutu.

²⁸ Gamu tori nongoriamiu tu gamu za ari qa paranga veidigamu ara, <Mana taloi keni ara, ba pala mana lame gu tadigamu,> qa gua. Ko vei bu roquroquziu ara za bu qerani tu gamu za ara za pala mana lao tana Tamaqu, ura na Tamaqu tu za poreveveina jolaniziu ara.

²⁹ Ko koviria tu totonai za oqoro gore votu qa pojadigamu ara ani, ko tonai mina gore votu za mu vazozoto.

³⁰ Manake parangagamu lalaoqua ara za gamu, ura na bangarana na kasia guguzu ani za korapa lamelamegana. Kepore mina aru veiniziu ara aza,

³¹ ba vei ko na kasia guguzu mi gilagilai za ara qa roquroqua na Tamaqu. Ko za vei za aza tugu vei za pojaniziu na Tamaqu za qa roitini ara.

Aria, turu ko ta loia na ia ani,>> za gua i Jisu.

15

I Jisu za Na Suvegana na Qurepi Zozotona

¹ Ari za gua vei i Jisu, <<Ara za na suvege zozotona na qurepi, beto na Tamaqu za na tinoni umuma.

² Ria doru kaequ ara qarike vua za kaele paledi aza, goto ria doru kae qari vua za kabikabisi valiosoria ko mari boka vua valeana.

³ Gamu za gamu tavaliosoni na paranga qa tori pojadigamu tu ara.

⁴ Mu togaza pana taqu beto ara ba mana togaza tadigamu. Na kaena na gazoro qurepi za zake boka vua tonai mina turu kale makana, goto mina togaza tugu pa kuta suvegana aza beto za mina vua. Ko za varitoto vei tugu aza za gamu ba munake boka vua vei munake togaza pana taqu.

⁵ Ara za na suvegana na gazoro qurepi, goto gamu za na kakaena. Aza za togaza taqu beto ara qa togaza tana, za aza tugu za mina vua valeana. Ura kepore maka za muna bokai za gamu vei munake togaza pana taqu.

⁶ Aza zake togaza taqu za tagona votu vei pale maka kae suvege ko za ukenana. Ko na kae suvege vei zara za qari taboko varikamu ko qari tagona lao pale pa iku, ko qari tavato pale.

⁷ Vei muna togaza pana taqu za gamu beto na qua paranga mari togaza pana tadigamu, nari za aza gamu nyoroguani ko muna tepai za pala muna tekua tugu.

⁸ Tonai muna qua sepele ara za gamu ko muna vua valeana, nari za tavalavata za na Tamaqu ara.

⁹ Maka moqaza vei na Tamaqu za roquroquziu ara, nari za ara ba qa roquroqugamu tugu za gamu. Ko mu togaza pa variroqu taqu.

¹⁰ Vei muna kopudi ria na qua garunu, nari za pala muna togaza pana qua variroqu za gamu, maka moqaza vei ara ba qa kopudi za na garunu tana Tamaqu ko qa togaza pa variroqu tana ara.

¹¹ Ria na zakazava ari za qa tori ule vadigamu tu gamu ara ko na qua qera mi kole tadigamu beto na qera tadigamu mi okoto valeana qa gua.

¹² Ani za na garunu taqu: Mu makarai variroqu za gamu maka moqaza vei tugu ara qa roquroqugamu za gamu.

¹³ Kepore mutugu za maka variroqu za lavata jolani na variroqu tana tinoni za varivanani za nana toa ko za tokadi ria nana baere.

¹⁴ Ko gamu za na qua baere ara vei muna roitidi ria qa garunudigamu ara.

¹⁵ Koviria za qake kukudigamu na pinauzu ara za gamu, ura na pinauzu zake gilagilai za aza za roitini na nana bangara. Ba koviria qa gugaladigamu na baere za gamu, ura ria doru zakazava qa nongororia tana Tamaqu za qa tori ule vadigamu tu za gamu.

¹⁶ Nake gamu gamu mijataziu ara; goto ara tu za qa mijatagamu gamu beto qa udukugamu ko muna lao vua valeana, ko na vuamiu mi kole jola.

Beto ko aza muna tepani na Tamaqu pa izongoqu ara za mina vadigamu tugu.

¹⁷ Ko ani aza qa garunudigamu gamu: mu makarai variroqu,>> za gua i Jisu.

Na Kasia Guguzu Mina Kanagamu

¹⁸ Ari za gua vei i Jisu, Vei minake tavaraguadigamu na kasia guguzu, nari za mu gilailai gu za ara mae tu za tori ke tavaraguaniziu tu.

¹⁹ Vei bi na nana na kasia guguzu za gamu, nari za na kasia guguzu bi roquroqu veidigamu na nana baere makana aza za gamu. Ba ura nake tana kasia guguzu za gamu, goto ara tu qa tori mijata kaledigamu tu pa kasia guguzu za gamu, ko za vei za zake tavaraguadigamu na kasia guguzu za gamu.

²⁰ Mu roqu vakoititia za na paranga qa tori pojadigamu tu: Kepore za maka pinauzu za poreveveina jolani za nana bangara. Vei mari komitiziu ara, nari za gamu ba mari komitigamu tugu; vei mari kopuni za na paranga taqu, nari za pala mari kopuni tugu za na paranga tadigamu.

²¹ Ba ria na zakazava ari pala mari roiti laodi tugu tadigamu koko vei gamu gamu pogozia na izongoqu ara, ura qarike gilailai ria aza za garunuziu ara.

²² Vei bake lame ko bake pojadi ara, nari za barike tagoreni ria za na dia sela; goto koviria za marike boka talegazani ria za na tinajutuna na dia sela.

²³ Aza za zake tavaraganiziu ara za zake tavaraguani tugu za na Tamaqu.

²⁴ Vei bake roitidi ara pana tadiria ria na roiti kepore mule maka tinoni bi tori roitidi mae tu, nari za barike tagoreni ria za na dia sela. Ba koviria za qari tori batiadia tugu ria qa roitidi ara, ba qarike tavaraguaniziu tugu ara beto na Tamaqu.

²⁵ Ba zara za vei za vei gu ko mi gore votu aza za takuti pa dia Vavanau, aza ari za gua vei, Qarike tavaragua goboroniziu ara, za gua.

²⁶ Na varitokai, aza na Ongongu za kolea na zozoto beto za koko vei tana Tamaqu, za mina lame. Ara mana garunu lagere vadigamu koko vei tana Tamaqu aza, ko totonai mina lame za mina ululeni na veveiqu ara aza.

²⁷ Beto ko gamu ba muna ululeniziu tugu ara, ura pa podapodalaina tu na qua roiti ara gamu podalai suvere tavitiziu ara za gamu.

16

¹ Ari za gua vei i Jisu, <<Ria na zakazava ari za qa tori ule vadigamu tu za gamu, ko gamu muke tatupe.

² Pala mari iju paledigamu pa ruma varivarika-muna za gamu, beto ko za korapa lame za na totozo tonai ria doru mari vaukegamu gamu za pala mari dogoro veini qari korapa roiti laoni maka roiti leana tana Tamaza.

³ Ko na roiti vei zara za mari roitidi ria ura qarike gilagilai ria za na Tamaqu beto ara.

⁴ Ba ari ria na zakazava qa tori pojadigamu tu za gamu, ko tonai mina kamua za na totozo mari

roiti vei ria za gamu muna roqu vakoititiria ria na paranga qa tori pojadigamu tu ara,>> za gua i Jisu.

Na Roiti tana Ongu Tabuna

<<Ego na zakazava ari za qake oqanai pojadigamu ara pa podapodalaina, ura ara qa suvere tavitigamuqua gu za gamu.

⁵ Ba koviria za ara qa korapa lao tana aza za garunuziu ara, ba kepore maka gamu bi nanazaziu, <Pae muna lao?> bi guniziu.

⁶ Ba koviria tu qa ule vadigamu na zakazava ari ara, za pugelia na takulanga za na bulomiu gamu.

⁷ Ba ma pojadigamu na zozoto ara za gamu: za leana jola tadigamu za ara mana taloi keni. Ura vei manake taloi keni ara, nari za na varitokai za minake lame tadigamu. Goto vei mana taloi keni ara, za beto mana garunu lagereni tadigamu ara aza.

⁸ Ko tonai mina lame aza za mina udukuria ria pa kasia guguzu na veveina na sela, na veveina na tuvizi beto na veveina na varituti.

⁹ Qari selani ria za na veveina na sela, ura koko vei qarike vazozotoziu ara.

¹⁰ Qari selani ria za na veveina na tuvizi, ura qa korapa lao tana Tamaqu ko munake bati sogaziu ara.

¹¹ Qari selani ria za na veveina na varituti, ura na bangarana na kasia guguzu ani za tori tapitu tu.

¹² Qari zoku jola ria na zakazava qa oqoro pojadigamu ara, ba koviria za pala munake boka vakoititiria gamu ria.

¹³ Ba tonai tu mina lagere aza, na Ongongu za kolea na zozoto, za mina toka laodigamu pa doruna na zozoto. Minake vavakatoni na nana

makana aza, goto mina vavakatodi aza ria za non-gorodi beto mina ule vadigamu ria na zakazava qari korapa lame.

¹⁴ Aza za mina valavataziu ara, ura pala mina teku vakarovo gu taqu beto za mina ule vadigamu za gamu.

¹⁵ Doruna za izongia na Tamaqu za taqu, ko za vei aza za qa parangani ara, <Na Ongu Tabuna pala mina teku vakarovo gu taqu beto za mina ule vadigamu za gamu,> qa guni ara,>> za gua i Jisu.

Na Takulanga beto Na Qera

¹⁶ Ari za gua vei mule i Jisu, <<Pana maka iapeki totozo beto za munake batiziu ara, beto za pa maka iapeki totozo mule pa liguna aza beto za muna batiziu ara,>> za gua i Jisu.

¹⁷ Nari za kaki ria na nana sepele za qari kole varinanaza, <<Na za ginuana ani aza vei za po-jadigita aza, <Pana maka iapeki totozo beto za munake batiziu ara, beto za pa maka iapeki totozo mule pa liguna aza beto za muna batiziu ara za,> guni aza? Beto ko na za ginuana aza, <Ara za qa korapa lao tana Tamaqu,> za guni aza?

¹⁸ Ko na za ginuana aza <Maka iapeki totozo> za guni zana? Ura, ko gita ko ba taeke gilagilai za aza za pojai aza!>> qari gua.

¹⁹ Ba za tori gilagilainana tu i Jisu za qari kole nyorogua nanazia ria aza, ko ari za gudi vei, <<Aza tugu na paranga qa pojai ara, <Pa maka iapeki totozo beto za munake batiziu ara, beto za pa maka iapeki totozo mule pa liguna aza beto za muna batiziu ara,> qa guni ara, za gamu korapa varinanazani gamu?

²⁰ Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: pala muna lukana na kebokebo za gamu, ba na kasia guguzu za mina qera. Gamu za muna takulanga, ba na miu takulanga mina peluku qera.

²¹ Totonai mi podopodo za gua za na reko za kolea aza za na takulanga, ura za kamua za nana totozo okotona. Ba pa liguna za tori vaporea tu aza za na koburu, nari za muma pale aza za na vitigi ura za qerani aza za maka tinoni za tori podo lame tu pa kasia guguzu.

²² Ko gamu za koviria za kolegamu na takulanga, ba totonai mana maka dogoro ligugamu mule ara nari za na bulomiu za mina pugelia na qera, ko na qera aza za minake tateku varijo tadigamu.

²³ Ko pa rane aza za munake tepai maka za taqu za gamu. Zozoto pa zozoto ma pojadigamu ara za gamu: aza muna tepani na Tamaqu pa izongoqu ara za mina vadigamu tugu.

²⁴ Za kamua koviria za gamu oqoro tepai maka za pa izongoqu ara za gamu; Mu tepa ko mu tekua, ko na miu qera mi okoto valeana,>> za gua i Jisu.

Ara qa Tori Vakilasiasa Tu za na Kasia Guguzu

²⁵ Za paranga mule i Jisu, <<Ria na zakazava ari za qa tori ule vadigamu tu ara pa vavakato vavapada. Ba na totozo za korapa lame tonai manake ule vadigamu pa vavakato vavapada za gamu, goto pala mana ule lodalodaka vadigamu gu na veveina na Tamaqu za gamu.

²⁶ Pa rane aza za gamu tu za muna tepa pa izon-goqu ara za gamu; ara pala mana tepa vadigamu tana Tamaqu qake gua ara.

²⁷ Ura na Tamaqu makaqu za roquuroqugamu za gamu. Za roquuroqugamu aza ura gamu gamu roquuroquziu beto gamu tori vazozotoa tu za ara na kokoqu tana Tamaqu ara.

²⁸ Qa koko lagere vei tana Tamaqu nari qa lagere pa kasia guguzu ara, beto ko koviria mule za mana taloi pa kasia guguzu ani ko mana mule lao tana Tamaqu ara,>> za gua i Jisu.

²⁹ Nari qari paranga ria na nana sepele, <<Dogoro! Koviria qu ulule lodalodaka ao, quke ulule pa vavakato vavapada.

³⁰ Koviria gami vakabere valeania gami za ao qu gilagilai doru maka za, ko marike kilu nanazigo na tinoni beto muna gilagilaimua ao za na manugu qari rovea. Ko za vei aza za gami gami vazozotoa za na lame veimu tana Tamaza ao,>> qari gua.

³¹ Nari za oeria i Jisu ria, <<Ae vei, koviria gamu vazozoto?

³² Vainongoro ko! Na totozo za korapa lame-lamenana, ko za tori kamu tu za koviria, tonai muna okoto nyanyalia na okoto miu kota mari veidigamu za gamu, ko muna loi vamakaziu ara. Ba ara za nake makaqu zozoto, ura na Tamaqu za korapa suvere tavitiziu ara.

³³ Ria na zakazava ari za qa tori pojadigamu tu ko pa miu kole maka taqu muna izongia gamu za na bule. Pa kasia guguzu pala muna gozoria na vitigi. Ba mu varene! Ara qa tori vakilasia tu za na kasia guguzu!>> za gua i Jisu.

17

I Jisu za Varavara Tokadi ria na Nana Sepele

¹ Ego pa liguna gu za beto paranga vei zara i Jisu, za enga zae pa noka beto ari za gua vei, <<Tamaqu, za tori kamu tu za na totozo. Mu valavatia na Tumu, ko na Tumu mi valavatigo ao.

² Ura qu tori vani tu ao na neqi aza ko mina lalaedi doru tinoni, ko mina vadi na toa jola ria qu tori iadi tu ao.

³ Na toa jola ani: mari gilagilago ao, maka makai Tamaza zozotona, beto mari gilagilai tugu i Jisu Karisito, aza qu garunu lagereni ao.

⁴ Ara qa tori valavatigo tu pa kasia guguzu tonai qa vaokotoria ria na roiti qu ianiziu ao ko qa roitidi.

⁵ Ko koviria za, Tamaqu, mu valavataniziu pa moemu za na vinalavata qa tori somana izongo tavitinigo tu ao totonai za oqoro podaka na kasia guguzu.

⁶ Qa tori vabatidi tu ara tadiria na tinoni qu ia kale vaniziu ao pa kasia guguzu za na veveimu ao. Na mua ao ria, ba qu tori vaniziu tu ara ria, ko qari tori vataberia tu ria za na mua paranga.

⁷ Ko koviria qari gilagilai ria za doru zakazava qu tori vaniziu tu ao za na koko lame veidi pana tamu.

⁸ Na nongoro qu vaniziu ao za qa tori pojadi tu ria, ko qari tori teku vazozotoa tugu beto qari gilagilai zozoto za na koko veiqu tamu ara, beto ko qari vazozotoa za ao tugu qu garunuziu ara.

⁹ Ara za qa varavara tokadi ria. Nake kasia guguzu doruna za qa varavara tokadi ara, goto ria

tu qu vaniziu ao za qa varavara tokadi ura ria tu za tamu.

¹⁰ Ria doru qa izongoria ara za tamu, beto ria doru qu izongoria ao za taqu, ko tadiria qa tekuni ara za na vinalavata taqu.

¹¹ Qa korapa ma mule lao tamu qa gua ara, ko manake suvere lalaoqua pa kasia guguzu, goto ria tu ari za mari suvere pa kasia guguzu. Tamaqu liosomu, mu kopudi pa izongomu aza qu vaniziu ara ria ari, ko mari kole maka maka moqaza podeke vei ao beto ara taqe maka.

¹² Totonai qa suvere tavitiria za qa kopudi pa izongomu qu vaniziu ara za ari. Qa kopu vasare-ria ko kepore maka ria za bi muma goto aza tugu za taudukuni ko mina tanyuara za muma, ko za gore votu gu za na Kutikuti Tabuna.

¹³ Koviria za qa korapa mule lao tamu ara, ko qa korapa parangadi za ari totonai qa korapa suvere pa kasia guguzu, ko mari izongo vapugepugelia ria za na qua qera pa okokoto bulodi qa gua.

¹⁴ Ara qa tori vadi tu ria za na mua paranga, ba na kasia guguzu za zake tavaraguadiria ria, ura ria za nake tana kasia guguzu, maka moqaza podeke vei tugu ara ba nake tana kasia guguzu.

¹⁵ Qake tepaigo ara ao ko mu varijo ioloria pa kasia guguzu ria, goto vei ko mu kopu vasareria tana kutana nikerena qa gua.

¹⁶ Nake tana kasia guguzu ria, maka moqaza podeke vei tugu ara ba nake tana kasia guguzu.

¹⁷ Mu vamadi ria pa zozoto; na mua paranga za na zozoto.

¹⁸ Maka moqaza podeke vei tugu ara ba qu garunu lameniziu pa kasia guguzu, nari za ara ba

qa garunu laodi tugu pa kasia guguzu ria!

¹⁹ Ko pa ginuadi ria za ara qa vamadi muleniziu makaqu, ko ria ba mari tavamadi tugu pa zozoto.

²⁰ Ba nake ria gu makadi ari za qa varavara tokadi ara, goto ria tugu vei qari vazozotoziu ara tonai qari ululeniziu ara ria ari.

²¹ Qa varavara ara ko ria doru za mari maka. Tamaqu, qa varavara ko mari kole tadigita kori ria. Maka moqaza vei tugu ao qu kole taqu beto ko ara qa kole tamu, nari za ria ba mari kole maka tadigita, ko na kasia guguzu mi vazozotoa za ao qu garunuziu ara.

²² Ara za aza tugu na vinalavata qu vaniziu ao za qa vadi ria, ko mari maka maka moqaza vei tugu ao beto ara taqe maka.

²³ Ara za qa suvere tadiria beto ao taqu, ko mi okoto za na kole maka tadiria, ko mi gilagilai na kasia guguzu za ao qu garunuziu ara beto qu roquroquria ria maka moqaza vei tugu qu roquroquziu ara.

²⁴ Tamaqu! Ria qu tori valame vaniziu tu ao za qa nyorogudi ko mari suvere ketakoi mana suvere ara ko mari batia za na qua vinalavata, aza na vinalavata qu vaniziu ao. Qu vaniziu ao za na vinalavata ura qu roquroquziu totonai tu za oqoro taroiti na kasia guguzu.

²⁵ Tamaqu, ao na tuvizimu! Na kasia guguzu zake gilagilago ao, goto ara qa gilagilago, beto ko ria ari qari gilagilai za ao qu garunuziu ara.

²⁶ Qa tori vagilagiladi tu ria za na veveimu ao, ko manake koroto tugu roiti veidi, ko aza qu roquroqu veiniziu ao ara za mari roquroqu veini

za na goto tinoni, beto ko ara ba ma kole somana tadiria,>> za gua i Jisu.

18

Za Taaru Tamana i Jisu

(Matiu 26.17-56; Maka 14.43-50; Luke 22.47-53)

¹ Pa liguna za beto varavara vei ari i Jisu, za taloi tavitiria tugu ria na nana sepele ko qari karovia na lolomo nyonyola pie pa Kidoroni. Kolenana pa ia aza za maka inuma, ko i Jisu beto ria na nana sepele za qari lao ketakoi.

² (Ego i Jiudasi, aza na tinoni za gabala kanai aza, za tori gilagilainana tu za na ia aza, ura tori kubo totozo tu za i Jisu beto ko ria na nana sepele qari varikamu ketakoi.)

³ Ko za tokaria i Jiudasi ria maka minete solodia beto ria kaki nabulu kopu tadiria na kuta iama beto na Parese, ko qari lao bola za pa inuma aza. Qari pogozia na juke, na juke ito beto na zakazava variperadi.

⁴ Ba za tori gilagila betoria tu i Jisu ria doru zakazava mari taroiti lame tana, ko za rerege lao ko za nanazaria, <<I ze i za gamu korapa nyaqoa gamu?>> za gua.

⁵ Nari qari oe lao ria, <<I Jisu pa Nazareti,>> qari gua.

Nari za paranga i Jisu, <<Ara za aza,>> za gua. (I Jiudasi na tinoni za gabala kanai aza za kole tugu turu tavitiria ria ketakoi.)

⁶ Ko totonai <<Ara za aza>> za gudi i Jisu, nari za qari togolo mule ko qari lotudi tu pa pezo.

⁷ Beto za nanazaria mule i Jisu ria, <<I ze i za gamu korapa nyaqoa gamu?>> za gua.

Nari qari paranga ria, <<I Jisu pa Nazareti,>> qari gua.

⁸ Nari za paranga i Jisu, <<Qa tori pojadigamu tugu za ara za aza. Ko vei ara gu za gamu korapa nyaqoziu gamu, nari za mu loi vakeniria ropi ria ari,>> za gua.

⁹ (Zara za paranga vei aza ko mi gore votu aza za tori pojai tu aza, tonai ari za gua vei <<Qa oqoro valumua ara za maka ria qu vaniziu ao,>> za gua.)

¹⁰ Ego za kole tugu pogopogozianana i Saimone Pita za maka benete, ko za unuzu votuni gu ko za maja teusu paleni za na talinga kale matuana na nabulu tana kuta iama lavata. (Na izongona na nabulu aza i Malakasi.)

¹¹ Nari za ari za guni vei i Jisu i Pita, <<Mu soba kura muleni pa nana kolekolena za na benete zana! Pala mana bukua tugu ara za na kapa vitigi za tori vaniziu tu ara na Tamaqu. Ae vei, quke gilagilai ao za vei aza?>> za guni.

*I Jisu Za Tatoka Lao Pa Moena I Hanasi
(Matiu 26.57-58; Maka 14.53-54; Luke 22.54)*

¹² Ego ko qari aru tamania ria na minete solodia beto na dia tinoni matamata beto ko ria na nabulu kopu tadiria na Jiu i Jisu, ko qari piua na limana,

¹³ beto qari toka laoni ti Hanasi mae. I Hanasi ani za na roana i Kaiapasi, aza na kuta iama lavata pa aoro aza.

¹⁴ (Beto ko i Kaiapasi tugu aza za vavanauria ria na tinoni matamata tadiria na Jiu, ari za gudi vei, <<Za leana jola za maka tinoni gu bi uke vadi ria doru tinoni,>> za gua.)

I Pita Za Ozoni I Jisu

(Matiu 26.69-70; Maka 14.66-68; Luke 22.55-57)

¹⁵ Ego i Saimone Pita beto maka goto sepele za qari tutia i Jisu. Maka sepele aza za na tagilagilana tana kuta iama lavata ko za luge tuti laoia i Jisu pa kakabarena na ruma tana kuta iama lavata,

¹⁶ goto i Pita za kole turunana pa peguruna na atakamanana na bara. Ego beto za rerege votu lame aza na sepele na tagilagilana tana kuta iama lavata ko za lao parangia za na nabulu reko za kopu atakamana, ko za toka lugeni i Pita.

¹⁷ Nari za paranga lao ti Pita za na reko nabulu za kopu atakamana, <<Nake ao tugu vei za maka sepele tana tinoni nari?>> za guni.

Nari za paranga i Pita, <<Dai, nake ara,>> za gua.

¹⁸ Ego ko za lomoza za na kota, ko qari vatoai ria na nabulu beto ria na nabulu kopu za na iku naji, beto qari turu varilivutaini ko qari kole davangadia. Ko i Pita ba za lao tugu turu tavitiria ria ko za somana davanganana.

Na Kuta Iama Lavata Za Nanazia I Jisu

(Matiu 26.59-66; Maka 14.55-64; Luke 22.66-71)

¹⁹ Ego za nanazani na kuta iama lavata ti Jisu za na veveidi ria na nana sepele beto ko ria na nana varivagigalai.

²⁰ Nari za oea i Jisu aza, <<Ara za qa tori paranga lodalodaka tu tana kasia guguzu. Ko ara doru totozo qa kole varivagigalai pa ruma varivarika-muna beto pa kakabarena zelepade gu, ketakoi qari varikamu ria na tinoni Jiu. Kepore tugu maka za ba peki poja golomia pa paena ara.

²¹ Ko ae za vei za qu nanazaziu tu ara? Mu nanaza laoria tu ria na tinoni qari nongororia na zakazava qa pojadi ara. Dogoro! Ria qari gilagilaidia ria na paranga qa pojaria ara,>> za gua i Jisu.

²² Totonai za paranga vei zara i Jisu za maka ria na nabulu kopu pa keketaina za tapalia aza beto ari za guni vei, <<Zara muna oe veini ao za na kuta iama lavata?>> za guni.

²³ Nari za oea i Jisu aza, Vei ba paranga vasela ara, nari za mu ule vadi tu ropi ria doru za na sela aza. Ba vei ba zotoqua gu ara, nari ae za vei ko qu poaraziu tu ara? za gua i Jisu.

²⁴ Ego ko za korapa tu tapiu kolena za garunu laoni mule i Hanasi ti Kaiapasi na kuta iama lavata i Jisu.

I Pita za Kilu Paleni Mule i Jisu

(Matiu 26.71-75; Maka 14.69-72; Luke 22.58-62)

²⁵ Ego i Saimone Pita za kole tugu turu davan-ganana makana ketakoi. Nari qari paranga laoa ria kaki aza, <<Nake ao tugu za maka sepele tana tinoni zana?>> qari gua.

Ba za kilu pale mutugu i Pita, ari za gua vei, <<Dai, nake ara,>> za gua.

²⁶ Ba maka ria na nabulu tana kuta iama lavata aza na turana na tinoni za taqaza teusu pale na talingana i Pita za paranga votu, <<Goto ao zozoto tu za qa bati tavitinigo aza pa inuma akae?>> za gua.

²⁷ Nari za maka kilu pale mutugu i Pita aza, <<Dai tugu,>> za gua, beto za pa totozo tugu aza za kiu gu za na kokorako.

I Paelati za Pitua i Jisu

(Matiu 27.1-2, 11-14; Maka 15.1-5; Luke 23.1-5)

²⁸ Ego pa volavolaza lea za qari toka votuni pa ruma ti Kaiapasi i Jisu, ko qari toka laoni pa kakabarena na ruma tana qavuna. Ba ria na tinoni matamata tadiria na Jiu za qarike luge lao pa kakabarena na ruma tana qavuna, ura qarike nyorogua pajidia, keta marike boka tekua na vavolo Alokata qari gua.

²⁹ Ko i Paelati tu za votu kamuria pa peguru ria ko za nanazaria, <<Na sela za gamu jutuni gamu na tinoni ani?>> za gua.

³⁰ Qari oe lao ria, <<Vei bike maka tinoni roroiti ikerena za na tinoni ani za babike toka lameni gami tamu zana,>> qari gua.

³¹ Nari za ari za gudi vei i Paelati ria, <<Ego vei za mu toka kenini tu makamiu ko mu pitua pa miu Vavanau makamiu,>> za gudi.

Ari qari gua vei ria na tinoni Jiu, <<Ba gamike tavamalumuni pana Vavanau ko mami vauke tinoni gami,>> qari gua.

³² (Tonai qari paranga vei zara za gore votu gu za aza za pojai perangaina i Jisu aza na veveina na uke mina uke vei aza.)

³³ Nari za mule luge pa nana ruma i Paelati beto za kukua i Jisu ko za parangia, <<Ao za na bangara tadiria na tinoni Jiu?>> za guni.

³⁴ Nari za oe i Jisu, <<Ae vei, na mua gu makamu za na nanaza aza, ba ria kaki qari pojanigo za na veveiqu ara?>> za gua.

³⁵ Za oe i Paelati, <<Ae vei, na tinoni Jiu ara ko qu nanaza veiniziu zara? Ria tugu na mua puku tinoni makamu ao beto ko ria na kuta iama za qari

toka lamenigo taqu pani. Ko na za tu qu roitini ao?
>> za gua.

³⁶ Nari za paranga i Jisu, <<Na binangara taqu za nake koko veina tana kasia guguzu ani. Vei bi tana kasia guguzu za na binangara taqu, za ria na qua nabulu kopu bari varipera viviva, ko barike aru tamanaziu ria na matamata tadiria na tinoni Jiu ara. Ba ura na qua binangara nake tana kasia guguzu ani,>> za gua i Jisu.

³⁷ Nari ari za guni vei i Paelati aza, <<Ko maka bangara tugu ao, akae?>> za gua.

Nari za oe lao i Jisu, <<Ao qu pojai za ara za maka bangara. Aza qa podoni ara beto ko qa lagereni ara pa kasia guguzu ani za vei ko ara mana uleni za na veveina na zozoto. Ko ria doru tinoni qari kole vei pa zozoto za qari vainongoro lame taqu,>> za gua i Jisu.

³⁸ Za paranga lao i Paelati, <<Na za za na zozoto?>> za gua.

Za Tapitu ko Mina Tavauke i Jisu

(Matiu 27.15-31; Maka 15.6-20; Luke 23.13-25)

Pa liguna za paranga vei zara, za votu pa peguru tadiria na tinoni Jiu i Paelati ko ari za gudi vei, <<Qake batia ara za maka ginugua selana bi boka tajutuni aza.

³⁹ Ba aza vei za kole pa miu tututi za ara mana boka ruvata vadigamu maka tinoni tapiuna pa totozo vavolo (Alokata). Ko ae vei, gamu nyoroguani ko ma ruvata valao vadigamu za na bangara tadiria na Jiu?>> za gua i Paelati.

⁴⁰ Nari qari maka kuku velavela tu ria, <<Dai, nake aza! I Barabasi tu za gami nyoroguani gami!>> qari gua. (I Barabasi za na tinoni raja ikikona.)

19

¹ Ego ko za teku varijo vadi i Paelati i Jisu ko qari piqopi qolo vitivitigi paleni ria na solodia.

² Beto qari viri vadidolaia ria na solodia za maka vasuvasu bangara varivariokana ko qari vasobani pa batuna, beto qari vazaeni na poko davalana.

³ Beto qari kole lalao paraparanga veini ari, <<Mi toa vakakaza tu za na bangara tadiria na tinoni Jiu!>> qari gua. Beto ko qari vanivani na tapala aza.

⁴ Beto za votu sogamule tadiria na minete tinoni i Paelati ko za paranga, <<Dogoro! Koviria mana toka votuni ara tadigamu aza, ko gamu mu batia za ara qake batia maka ginugua tana vei bi tajutuni aza,>> za gua.

⁵ Ko za votu lame i Jisu, za korapa tugu vazazakeria nana za na vasuvasu bangara varivariokana qari vasobani beto na poko davalana. Beto za parangaria i Paelati ria, <<Zana za na tinoni!>> za gudi.

⁶ Ego aza tugu qari batia ria na kuta iama beto na nabulu kopu aza, nari za qari kuku velavela, <<Vaukea pa korosi! Vaukea pa korosi!>> qari gua.

Za paranga laoria i Paelati ria, <<Gamu tu mu titai ko mu vaukea pa korosi! Ura ara za qake izongo batia maka ginugua vei bi tajutuni aza,>> za gua.

⁷ Qari oea ria na tinoni Jiu aza, <<Gami za kole-nana za na mami Vavanau ko pa mami Vavanau za pada mina uke tugu aza, ura za poja tarini na Tuna na Tamaza makana aza,>> qari gua.

⁸ Ko totonai za nongororia i Paelati zara qari gua vei ria, za matagutu tugu lalaonana za totonai.

⁹ Ko za maka mule luge mutugu pa nana ruma qavuna ko za nanazia i Jisu, <<Pae na tinonimu ao?>> za guni.

Ba zake pavu oea i Jisu aza.

¹⁰ Nari za parangia i Paelati aza, <<Ae za vei ko quke oeziu ara ao? Quke gilagilai ao za ara gu qa izongia za na neqi ko mana boka ruvatigo beto mana boka vaukego pa korosi ao?>> za guni.

¹¹ Nari za oea i Jisu aza, <<Na neqi muna boka varoiti lameni ao taqu za nake mua neqi makamu ao, goto na Tamaza gu pa nulu za vanigo. Ko na sela tana tinoni za valameziu ara tamu za ikerena jolani na sela tamu,>> za guni.

¹² Totonai za nongoria i Paelati zara za gua vei aza, za nyaqoa aza za na zona ae vei ko bi ruvatia aza i Jisu za gua. Ba qari kole tugu kuku velavela ria na tinoni Jiu, Vei muna ruvatia ao aza, za nake baere ti bangara Siza ao! Ura na tinoni za vavabangara muleni makana za na kana tana bangara Siza aza! qari gua.

¹³ Ego ko totonai za nongororia i Paelati za na paranga ari, nari za toka votuni aza i Jisu, ko za lao nyumu pa nana nyumunyumuna varivaritutina pa ia za tasapeni patu (qari gigalani Qabata pa paranga Aramaiki).

¹⁴ (Ego ko za kamua gu za na rane vatana na vavolo Alokata, ko za tata korapa rane za totonai.)

Ko za parangaria i Paelati ria na tinoni Jiu, <<Dogoro! Zana za na miu bangara!>> za gudi.

¹⁵ Nari qari kuku velavela ria na tinoni, <<Toka vakenia! Toka vakenia! Vaukeagana pa korosi aza!>> qari gua.

Za nanazaria i Paelati ria, <<Ae za vei ma vauke pale pa korosi za na miu bangara?>> za gua.

Qari oe ria na kuta iama, <<Gami za kepore mule na mami bangara, goto i Siza gu!>> qari gua.

¹⁶ Ego ko za loi lao vadi i Paelati i Jisu ko ria mari vaukea pa korosi za gua.

I Jisu za Tavauke pa Korosi

(Matiu 27.32-44; Maka 15.21-32; Luke 23.26-43)

Nari qari teku vakarovia ria i Jisu,

¹⁷ ko qari vapogozoni na nana korosi makana beto za votu lao pa maka ia qari kukuni na Batu Tomete (pa paranga Aramaiki na izongona za Qoloqota).

¹⁸ Ketakoi za qari pata vatitia pa korosi ria aza. Ko kori tinoni za qari pata vatitidi mutugu pa dia korosi pa kori kalena i Jisu, goto i Jisu pa korapa.

¹⁹ Ko za kutia i Paelati za maka kutikuti beto za varamatia pa korosi keta pa batuna, ko ari za gua vei za na kutikuti: I JISU PA NAZARETI, NA BANGARA TADIRIA NA JIU!

²⁰ Ko na kubo tinoni Jiu qari tiroa za na kutikuti aza, ura na ia aza ketakoi qari pata vatitini pa korosi i Jisu ria za zake zou pa guguzu lavata beto ko na kutikuti za takuti pa paranga Aramaiki, pa Latini, beto pa Qiriki.

²¹ Nari qari paranga laoa i Paelati ria na kuta iama, <<Muke kuti veini NA BANGARA TADIRIA NA JIU, muke gua, goto ari tu mu gua vei, <NA

TINONI ANI ZA ARI ZA GUA VEI: ARA NA BANGARA TADIRIA NA TINONI JIU! ZA GUA,> mu gua tu,>> qari guni.

²² Za oe lao i Paelati, <<Na za qa tori kutia tu ara za mina takuti kolenana tugu,>> za gua.

²³ Ego pa liguna qari vatitia pa korosi i Jisu ria na solodia, za qari tekua za na nana poko koti ko qari jiraka madea beto qari okoto makaria ria na solodia za ka made jirakadi ari, beto ko qari tekua tugu vei za na nana poko gojo doru. (Na poko gojo doru ani za nake tapitina za podalai pa batuna ko za gore kamu pa uquna.)

²⁴ Beto qari kole variparanga ria na solodia, <<Take rikatia za na poko ani. Goto ta gonani na patu mijamijata ko ta gilagilai i ze i za mina tekua,>> qari gua. Ko zara qari roiti veini aza, ko za gore votu za aza vei za tori pojai tu na Kutikuti Tabuna ari za gua vei,

<<Qari varijirakani ria za na qua poko, beto ko qari gonani patu mijamijatana za na qua poko gojo doru,>> za gua.

Ko ria tugu na zakazava ari za qari roitidi ria na Solodia.

²⁵ Ego ko qari korapa tugu turu tatadia pa korosi qari vatitini i Jisu ari Mere na tinana, beto na taina reko tugu i Mere, beto i Mere na maqotana i Kolopasi, beto ko i Mere na lame veina pa Magadalene.

²⁶ Ko za dogoro lao za gua i Jisu ko za batia za na tinana beto aza na sepele za roquroqu vitivitia aza za korapa tugu turu ketakoi, nari za paranga

lao tana tinana i Jisu, <<Tinaqu, dogoro! Aza za na tumu marene,>> za guni.

²⁷ Beto za paranga laoa na sepele, <<Dogoro! Aza za na tinamu,>> za guni. Ko podalai gu totonai za tokai na sepele za na tinana ko za lao suvere pa ruma tana sepele aza.

I Jisu za Uke

(Matiu 27.45-56; Maka 15.33-41; Luke 23.44-49)

²⁸ Ego ko za gilagilai i Jisu za doru zakazava za qari okoto valeana beto za koviria, ko vei ko mi gore votu za na Kutikuti Tabuna za gua, nari za paranga, <<Qa kidepe,>> za gua.

²⁹ Kolenana tugu ketakoi za maka jaqi za pugelia na kolo vaini pazana, ko qari tekua za maka poko puqapuqana ko qari vatubuluni na vaini aza beto qari vatogazani pa uquna na kolu hizopi ko qari jotini pa beruberuna i Jisu.

³⁰ Ko pa liguna za bukua i Jisu za na vaini, za ari za gua vei, <<Za tori okoto zozoto tugu!>> za gua. Beto za vatiti gorea za na batuna ko za loia za na singo.

³¹ Ego na rane vatana za na rane aza, ko na ligunana na rane aza za na rane Minyere aza na rane poreveveina jola. Ko zake tanyorogua za totonai mina kamua za na rane Minyere za bari korapa titi jola pa korosi na tinidi ari kue qari gua ria na tinoni Jiu. Ko qari lao tepa vinamalumu ti Paelati ria na matamata tinoni Jiu, ko bari poe paledi na nenedi ari kue beto ko bari tateku vagore pa korosi qari gua.

³² Ko qari lao ria na solodia ko qari poe paledi za na nenena na tinoni momoe, beto vei tugu aza maka ari kori qari vatiti tavitini i Jisu.

³³ Goto totonai qari lame kamua i Jisu nari za qari batia za tori uke tu aza, ko qarike poe ria na nenena.

³⁴ Ba maka ria na solodia za tekua za na opere ko za qata laoni maka kale sikisikirina ko za nyoa votu za na orungu beto na kolo.

³⁵ (Ko aza na tinoni za batia zozoto na roiti vei za taroiti ani za korapa ululeni ani, ko gamu mu vazozoto za gua. Ko na ulule tana za na zozotona beto za gilagilainana aza za parangani na zozoto aza.)

³⁶ Za taroiti vei zara, ko za gore votu za na Kutikuti Tabuna, ari za gua vei, <<Kepore maka pudapudana za bi tapoe,>> za gua.

³⁷ Beto ko kolenana mule za maka kutikuti pa Kutikuti Tabuna ari za gua vei, <<Mari batia ria na tinoni aza qari qatani na opere,>> za gua.

Na Vapaena i Jisu

(Matiu 27.57-61; Maka 15.42-47; Luke 23.50-56)

³⁸ Pa ligudi na roiti ari, za lao i Josepa, na tinoni pa Arimatia, ko za tepani ti Paelati za na kobukobu tinina i Jisu. (I Josepa za maka sepele tugu ti Jisu aza ba za suvere gologolomo, ura za matagutudi na matamata tadiria na tinoni Jiu.) Ko za vamalumia i Paelati nari za lao ko za pogožia za na kobukobuna i Jisu.

³⁹ Beto ko i Nikodimasi tugu vei, aza na tinoni za lao dogoria i Jisu na bongi, za tutia i Josepa, ko za

pogozia aza za na vuva tini za taroiti pa moa beto na aloe, na padana uengavulu kilo na mamatana.

⁴⁰ Ko qari teku vagorea ari kori za na kobukobu tinina i Jisu ko pa liguna qari vavuvuzu tarini na mereseni omanga lea nari za qari udeni na poko lineni. Qari ude veini tugu qari tututi vei ria na tinoni Jiu totonai qari vatanani na kobukobu tini tinoni beto mina tagolomo.

⁴¹ Za kolenana za maka inuma za tata gu ketakoi qari vatitini i Jisu pa korosi, ko maka bevi korega za pa inuma ketakoi, oqoro pore maka tinoni ukena bari vakoleni.

⁴² Ko ketakoi qari lao vakolea za na kobukobu tinina i Jisu, ura za tata gu ketakoi za na bevi aza, beto ko na rane vatana tadiria na Jiu za totonai ura za tata na rane Minyere.

20

Na Turumule ti Jisu

(Matiu 28.1-10; Maka 16.1-8; Luke 24.1-12)

¹ Ego na volavolaza rorodomo oqoro kabere pa rane momoe pana vuiki, za munu lao pa bevi i Mere na reko pa Magadalene, ko za dogoro lao za gua nari za tori tavatitolo rijo tu za na patu patena na ngujuna na bevi.

² Nari za abutu mule lao ti Saimone Pita beto tana maka sepele aza za roquroqu vitivitigia i Jisu aza, ko ari za gudi vei, <<Qari tori teku vakeni paleni tu pa bevi na Bangara, ko gamike gilagilai pae qari vakoleni,>> za gua.

³ Nari qari taloi ko qari lao pa bevi ari Pita beto na sepele aza.

⁴ Qari makarai abutu lao ari kori, ba za abutu valiguligu paleni na sepele aza i Pita ko za lao kamu momoe pa bevi.

⁵ Ko za opo oviki luge pa bevi za gua aza, nari za batia za na poko lineni gu aza qari udeni na kobukobu tinina aza, ba zake luge lao pa leo bevi aza.

⁶ Nari za tuti liguligu kamu i Saimone Pita, ko za luge jola lao pa leona na bevi. Ko za batia tugu za na poko lineni galegale gu za korapa kole ketakoi,

⁷ beto ko aza na poko qari pikoni pa batuna. Na poko piko batu aza za zake kole tavitia za na lineni, goto za tavijongo beto ko za kole kalenana tu.

⁸ Ego beto za luge tuti lao aza na sepele za kamu momoe pa bevi, ko za batia nari za vazozoto.

⁹ (Ura qarike gilagila kamua ria aza na kutikuti pa Kutikuti Tabuna za pojai pala mina turu mule tugu pa uke aza za gua.)

*I Jisu za Votu ti Mere pa Magdalene
(Maka 16.9-11)*

¹⁰ Ego beto za qari muledia pa dia ruma ria na sepele.

¹¹ Ba i Mere za kole tugu turu lukalukana nana pa peguruna na bevi. Ko totonai za korapa tu lukalukana nana za opo oviki luge pa leo bevi,

¹² nari za batiria za kori mateana qari pokopoko keala, qari korapa nyumudia ketakoi qari vakoleni na tinina i Jisu, maka keta pa kale batuna maka pa kale nenena.

¹³ Nari qari nanazia ari kori, <<Siu, ae za vei ko qu korapa tu lukana ao?>> qari gua.

Nari za oe lao i Mere, <<Qari tori teku varijo keni pale tu za na qua Bangara, ko qake gilagilai pae qari vakoleni!>> za gua.

¹⁴ Beto za balinga gu za gua nari za batia i Jisu za korapa tugu turu nana ketakoi; ba zake dogoro gigalia i Mere i Jisu tugu aza.

¹⁵ Za nanaza lao tana reko i Jisu, <<Siu, ae vei ko qu korapa lukana tu ao? I zei za qu korapa nyaqoa ao?>> za gua.

Nari za roquroqua i Mere za palu na tinoni roiti pa inuma aza za gua, ko za paranga veini ari, <<Bangara, vei ao bu pogoso varijoa aza, nari za mu ule vaniziu ketakoi qu vakoleni ko ma lao tekua,>> za gua.

¹⁶ Za paranga lao tana i Jisu, <<Mere!>> za gua.

Za balinga lao tana i Mere beto za paranga laolia pa paranga Aramaiki,* <<Raboni!>> za gua. (Na ginuana Raboni za na Tinoni Varivagilalai.)

¹⁷ Za paranga lao tana i Jisu, <<Muke uliziu, ura qa ogoro mule zae tana Tamaqu ara. Goto mu lao tadi ari ka viza taiqu ko ari muna gudi vei, <Ara qa korapa mule lao tana Tamaqu beto na Tamamiu tugu gamu, na qua Tamaza beto na miu Tamaza tugu vei gamu ara,> muna gudi,>> za guni.

¹⁸ Nari za mule keni vavakato tadiria na sepele i Mere pa Magadalene, ari za gua vei, <<Ara qa batia za na Bangara!>> za gua, beto za ule vadi na paranga za pojaria i Jisu pana tana.

*I Jisu za Votu tadiria na Nana Sepele
(Matiu 28.16-20; Maka 16.14-18; Luke 24.36-49)*

* **20:16** Pa Qiriki za na paranga Hiburu za gua, ba za dogoro vei na paranga Aramaiki gu za za tagigala na paranga Hiburu.

¹⁹ Ego na veluveluna tugu na rane momoe pa vuiki aza, za qari varikamu ria na sepele ko qari pate loka takoria pa maka lose, ura qari matagutudi ria na matamata tadiria na Jiu. Nari za kamu turu pa varikorapaidi i Jisu, ko ari za guadi, <<Na bule mi somana tadigamu,>> za gua.

²⁰ Ko pa liguna za paranga vei zara aza, za vabatidi za na limana, beto na sikisikirina. Ko totonai qari batia ria za na Bangara za qari qeraqera vitivitigi.

²¹ Nari za ari za gudi vei mule i Jisu ria, <<Na bule mi somana tadigamu. Maka moqaza vei tugu na Tamaqu za garunuziu ara, nari ara ba qa garunugamu tugu za gamu,>> za gua.

²² Pa liguna za paranga veidi zara, za singo lao tadiria, beto ari za gua vei, <<Mu tekua za na Ongu Tabuna.

²³ Ria muna taleozodi gamu na dia sela za mari taleozo tugu ria, goto ria munake taleozodi gamu ria za marike taleozo tugu ria,>> za gua i Jisu.

I Jisu beto i Tomasi

²⁴ Ego i Tomasi (aza za tavaizongo i Patavivi), maka ari ka manogori sepele tana, za zake somana suvere perangaina totonai za kamu votu tadiria i Jisu.

²⁵ Ko qari kole vavakato vani ari ka viza sepele aza, <<Gami batia za na Bangara,>> qari guni.

Ba ari za gudi vei i Tomasi ria, Vei manake batiria mae na buridi na pata pa limana, ko manake totuni karukarusuqu mae za ketakoi qari suni na pata, beto manake aruni limaqu mae za na kale sikisikirina, za manake izongo vazozoto tugu ara, za gua.

²⁶ Ego ko pa vinavesu rane nari za qari varikamu mule pa maka lose ria na sepele, ko totonai za somana suvere tavitiria i Tomasi. Ko korapa tugu pate vamauruna za na atakamana, za kamu turu pa varikorapaidi i Jisu, beto ari za gua vei, <<Na bule mi somana tadigamu,>> za gua.

²⁷ Beto ari za guni vei i Tomasi, <<Ego, mu totu lameni na karukarusumu pa buri pa limaqu, beto mu dogoro viloto voleanaria na limaqu, beto mu kaqama lameni na limamu ko mu ulia za na kale sikisikiriqu. Mu nogoto vasekeseke ko mu vazozoto!>> za gua.

²⁸ Nari za oe i Tomasi, ari za gua vei, <<Na qua Bangara beto na qua Tamaza!>> za gua.

²⁹ Za paranga lao tana i Jisu, <<Ae vei qu batiziu gu za qu vazozoto? Mari tamana ria qari oqoro batiziu ara, ba qari vazozoto!>> za gua.

Na Kuta Ginuana na Buka Ani

³⁰ Ego totonai za korapa suvere tavitiria i Jisu ria na nana sepele, za na kubo jola ria na roiti vinagilagila za roitidi i Jisu ba qarike takuti pa buka ani.

³¹ Goto ari gu za qari takuti, ko mu vazozotoa gamu i Jisu tugu za na Karisito, na Tuna na Tamaza, ko pa miu vazozotona aza, za muna tekua gamu za na toa jola.

21

I Jisu za Votu pa Qalili tadiria nana Sepele

¹ Pa liguna ari nari za bola votu mule tadiria na nana sepele pa ovuku Tiberiasi i Jisu, ko ari za vei aza totonai za bola votu tadiria.

² Qari korapa tugu makarai suveredia ari Saimone Pita, i Tomasi (aza qari kukuni i Patavivi), i Nataniela (aza na lame veina pa Kena pa guguzu Qalili), beto ria na tuna marene i Jebeti, beto ko ari kori goto sepele mule ti Jisu.

³ Nari za paranga laoria i Saimone Pita, <<Koi, ara ma keni tu abuqua,>> za gudi.

Qari paranga ria, <<Gami ba mami tutigomami tugu ao,>> qari guni. Ko qari lao zae pa maka koaka ko qari keni, ba pa bongi lavata aza za kepore zozoto maka za bari tekuadia.

⁴ Ko na volavolaza za gore turu pa poanana i Jisu, ba qarike dogoro gigalia ria na sepele i Jisu aza.

⁵ Beto za paranga laoria i Jisu ria, <<Boko marene, gamu abua tu kaki igana?>> za gua.

Qari paranga lao ria, <<Qokolo, ko kepore tu!>> qari guni.

⁶ Nari ari za gudi vei, <<Ego, mu ipani keta pa kale matuana na koaka za na vaqara, beto pala muna batia,>> za gua. Nari qari ipani za na vaqara qari gua nari za beto qarike boka vaiolia za na vaqara, ura za koi vei pugelia na igana.

⁷ Nari za paranga lao ti Pita za na sepele za roquroqu vitivitigia i Jisu, <<Qokolo, na Bangara zana!>> za guni. Ego ko aza tugu za nongoria i Saimone Pita za na Bangara zana za gua tugu aza, za piluni gu za na nana poko koti (ura za vagore pale totonai qari kole abu), ko za tuluzu oqa gore pa kolo.

⁸ Goto ria na sepele qari suvere jola pa koaka za qari qelu gore pa pezo, ko qari kaoa za na vaqara za pugelia na igana. Ura qarike zou pa

paroparona ria, pada maka gogoto vakaza gu na zouna.

⁹ Ko totonai qari tete paro pa pezo, za qari batia za maka noara iku za akea na igana beto kaki bereti.

¹⁰ Za paranga lao ria i Jisu ria, <<Mu pogozo lamedu kaki igana gamu koni tekuria,>> za gudi.

¹¹ Nari za lao zae sogu pa koaka i Saimone Pita, ko za ragata vaproa za na vaqara za pugelia na igana lavalavata, na ngutidi za maka gogoto limangavulu kue ria doru. Qari kubo jola za na igana, ba zake tarikata tugu za na vaqara.

¹² Za paranga laoria i Jisu ria, <<Mae, lame ko mu tekuteku,>> za gudi. Ba kepore maka ria na sepele za bi varene ko bi nanaza, <<I zeu ao?>> bi guni, ura qari tori gilagilai tu za na Bangara tugu aza.

¹³ Za lao i Jisu ko za tekua za na bereti ko za vadi, beto za roiti veini mutugu za na igana.

¹⁴ Ko ani za na totozo vinaue za bola votu i Jisu tadiria na nana sepele pa liguna za turu mule pa uke.

I Jisu za Nanazia i Pita

¹⁵ Ego pa liguna qari beto tekuteku ria, nari za paranga lao ti Saimone Pita i Jisu, ari za gua vei, <<Saimone, na tuna i Jone, ae za vei, qu roquroquzi u joladi ria ari ara ao?>> za guni.

Za oe lao i Pita, <<E, Bangara, ao qu gilagilaziu-mua za qa roquroquigo tugu ara ao,>> za gua.

Za paranga i Jisu, <<Mu kopudi na qua lami,>>* za guni.

* **21:15** Na lami za na tuni sipi. Pani i Jisu za vavapadadi na lami ria na tinoni qari tutia aza.

¹⁶ Za paranga lao mule na vinaori totozo tana i Jisu, <<Saimone, na tuna i Jone, ae vei qu roquroquziu tugu ara ao?>> za guni.

Za oe lao i Saimone, <<E, Bangara, ao qu gilagilaziumua qa roquroquguo tugu ara ao,>> za gua.

Za paranga i Jisu, <<Mu kopudi na qua sipi,>> za gua.

¹⁷ Za paranga lao mule na vinaue totozo i Jisu, <<Saimone, na tuna i Jone, qu roquroquziu tugu ara ao?>> za gua.

Nari za takulanga i Pita, ura za nanazia kue totozo i Jisu aza, ari za guni vei, <<Qu roquroquziu tugu ara ao?>> za guni. Ko za paranga laoa aza, <<Bangara, doru zakazava za ao qu gilagilaziumua; ko qu gilagilaziumua ao za ara qa roquroquguo tugu ao!>> za gua.

Za oe lao i Jisu, <<Ego, mu vatekutekuria na qua sipi.

¹⁸ Zozoto pa zozoto ma pojanigo ara ao: totonai na koburumu za qu doko mulenigo na beleti, ko qu lao ketakoi qu nyorogua lao. Ba totonai muna baragozo ao, za pala muna kaqamadi na limamu beto ria kaki tu mari dokonigo na beleti beto mari toka laonigo ketakoi quke nyorogua lao vei ao,>> za gua i Jisu.

¹⁹ (Pa nana paranga vei ani za uleni i Jisu za na zonana mina uke vei i Pita, ko mina boka tavalavata za na Tamaza za gua.) Beto za paranga lao tana i Jisu, <<Mae, tutiziu!>> za guni.

I Jisu za Pojai na Veveina na Sepele za Roquroqua

²⁰ Ego ko za balinga za gua i Pita, za batia za korapa tututi nana za maka ria na sepele aza za

roqueroqu vitivitigia i Jisu. Aza za na sepele za totoravuzu pa raqoraqona i Jisu totonai qari kole tekuteku, beto ko za nanaza laolia i Jisu, <<Bangara, i zei za mina gabala kanago ao?>> za gua.

²¹ Totonai za batia i Pita za na tinoni aza, za nanaza laolia i Jisu, <<Bangara, goto ae vei za na tinoni ani?>> za guni.

²² Nari za oea i Jisu aza, <<Vei mana nyoroguani ara ko mina toa kamua na mule lame taqu, nari za ae mina vei tamu aza? Goto ao za mae gu ko mu tutiziu!>> za gua.

²³ Ego ko na nongoro za rerege tadiria qari tutia i Jisu za minake uke za na sepele ani qari gua. Ba i Jisu zake pojai za minake uke aza zake gua, goto ari tu za gua vei, <<Vei mana nyoroguani ara ko mina toa kamua aza za na mule lame taqu, nari za ae mina vei tamu aza,>> za gua tu aza.

²⁴ Ko aza tugu za na sepele za korapa uleni na veveidi ari, beto za kuti vakoleria na zakazava ari. Ko gami gami gilagilai za na ulule tana aza na zozotona tugu.

Zoku Zakazava Mule za Roitidi i Jisu

²⁵ Ego ba koledia mule za kubo roiti za roitidi i Jisu, ko vei bari takuti vikitivokotia beto nari za qa roqueroqua ara za na kasia guguzu tu ba bi keporeni na kota ketakoi bi vakoledi ria na buka bari takuti ria.

Kubokota Adapt New Testament **Ghanongga: Kubokota Adapt New Testament (Bible)**

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Ghanongga)

Contributor: Islands Bible Ministries

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 2 May 2025

b15930fb-006d-5d59-8c92-849586c93e2c